

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen**, Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, fost Primar General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Înalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Decan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

Numarul 27 al CURIERULUI JUDICIAR va apărea, din cauza vacanței, Duminică 12 August 1934

S U M A R

- *Pe marginea proiectului de Cod penal*, de Vasile M. Dimitriu, consilier la Curtea de apel Timișoara.
- *Legea vămilor din 15 Aprilie 1933, adnotată de I. V. Merlescu. Recenzie de Al. Velescu, avocat.*
- *Noua lege asupra cambiei și biletilui la ordin și legea asupra cecului, adnotată de Stelian Ionescu, Paul Demetrescu și I. L. Georgescu. Recenzie de Al. Velescu, avocat.*

JURISPRUDENȚE:

- Înalta Curte de Casație și Justiție, s. I: *Bălașa Scarlat Manole cu Ristea Iordache ș. a.* (Donațiune deglizată între soți. Ea nu rezultă din cuprinsul actelor ci din elementele de probațiune din care instanța își face convingerea. Nullitate. Cine o poate invoca. Art. 940 c. civ.);
- Idem, idem; *D. Rădulescu cu Oprea Ștefan*. (Convenția de onorar de avocat sub modalitatea unui pact de quota litis nu e interzisă de legea avocaților din 1923. Dreptul instanțelor judecătorești de a putea reduce onorariul fixat prin pactul quota litis);
- Idem, s. II: *I. M. Barasch cu Soc. M. Moscovici*. (Poziție. Cauțiune depusă în efecte. Trebuiesc depuse la valoarea efectivă a cursului zilei, iar nu la cea nominală indicată în titluri);
- Curtea de apel București, s. II: *Aristide Alexandrescu cu Ministerul Justiției*. (Acțiune în daune pentru efectele unui act administrativ de autoritate. Admisibilitate chiar dacă actul nu a fost atacat prin acțiune în contencios. Pensiuine. Nu există achiesare. Legea de organizare judecătorească. Vârsta membrilor Curții de casație. Necompetința instanțelor de fond de a aprecia neconstituționalitatea legii, care a redus limita de vârstă la 68 ani);
- Tribunalul Ilfov, s. IV-a civ. cor.: *C. Cantacuzino cu Al. C. și a.* (Testament. Captații și sugestii. Când duc la anularea testamentului?).

Pe marginea „proiectului de cod penal”

Am văzut „Proiectul de Cod Penal” în trudită editură Ministerială din 1934. Și se pare că nu-i cea din urmă. O mână de oameni de drept, plini de bună voință, ajută încă pe domnul președinte Ionescu-Dolj la desăvârșirea acestei minunate alcătuirii legislative. Parlamentul are ultimul cuvânt. N'am priceput, de ce lucrările Comisiunii parlamentare, care instrumentează în afacerea „Skoda” sunt stenografiate și publicate în întregime; iar lucrările pentru unificarea codului penal nu. Economii meschine socot că nu trebuie să prejudicieze interese naționale, indispensabilul nu trebuie sacrificat senzaționalului politic trecător. Se știe că pentru a se crea codice penale bune, e nevoie de colaborarea întregii națiuni. La reforma penală în Germania, au luat parte în afară de juriști și învățătorii, preoții, medicii, inginerii, comercianții. Un cod penal nou modificat, trebuie să țină socoteală de interesele materiale și morale ale tuturor, să se bazeze pe acele elemente ale dreptului, pe care le găsește gata în mentalitatea, în obiceiurile și convingerile poporului. Constatarea și analizarea acestor elemente, aplanarea contradicțiilor și găsirea normelor ce trăesc în popor, sau cari armonizează cu trebuințele lui culturale și economice — toate acestea cer multă înțelepciune, multă experiență și răbdare.

Văd prin ziare numele celor cari în Comisiune, se străduiesc zilnic să fixeze ultima croială a textelor din proiectul de cod penal, cu care îl vor îmbrăca definitiv Corpurile Legiuitoare.

Aud că votul parlamentului va fi o formă constituțională, proiectul urmând a fi promulgat fără schimbare cum s'a întâmplat în Polonia și Italia.

Mă gândesc, la răspunderea ce-și asumă parlamentarii, avocați cu vechime și funcționari superiori ministeriali din această Comisiune de unificare, când își spun cuvântul lor în cântărirea principiilor și a sintezei de experiență, ce conține fiecare text al codului pe care-l desăvârșesc.

Alcătuitorul fără contestație a proiectului — Domnul Ionescu-Dolj — ne-ar putea spune, de câtă experiență juridică formată în curs de zeci de ani de ocupație cu aceleași probleme, și de câte studii de drept comparat și participare la discuții în contradictor ale unor probleme de specialitate, ca să-ți devină familiare, în atâtea congrese internaționale de drept penal etc., are nevoie un colaborator cu folos la o astfel de lucrare.

Un singur medic, am citit prin gazete, că a luat parte la discutarea unui singur text și aceasta după ce profesorul Danielopol ceruse sub Ministeriul Domnului Hațieganu o astfel de participare. Clerul, inginerii, agricultorii au lipsit. Militarii și-au spus cuvântul printr'un reprezentant și privitor la o singură dispoziție de cod. N'am văzut luând parte la discuție decât rar câte un domn profesor universitar.

Cine, în lipsa Domnului profesor Traian Pop de la Cluj — a putut formula ultimul cuvânt, asupra părții de contribuție la proiect a codului penal transilvănean?

M'a mirat apoi mult lipsa din Comisiune a prietenului meu de muncă, pe tărâmul unificării în Ardeal, — Domnul Președinte Laday, minte ageră, savant de rasă și meșter neîntrecut în alcătuire de texte.

E surprinzător apoi, că în afară de experimentatul președinte dela Casație, — d-l C. Rădescu și d-sa foarte rar — n'am văzut să fi luat parte vreun alt magistrat în Comisiune. Francezii sunt de altă părere în această privință — relevă o notiță din revista unde am văzut-o publicată — compunerea „Comisiunii de unificare a codului penal francez din Decembrie 1930” de către ministrul Cheron. Din totalitatea celor nouă membri de sub președinția procurorului general al Casației *Paul Matter*, cinci sunt magistrați, profesorii Hugueney și Roux, acest din urmă și magistrat ca secretar și doi directori de afaceri criminale din Minister.

Notița pomenită, după ce arată că, partea generală a noului cod fiind gata în 1932, a fost trimisă pentru observări magistraturei, facultăților de drept și societăților savante se încheie prin următoarele: „En s'entourant de l'avis aussi bien des magistrats, qui, appliquant les lois penales, en connaissent, les exigences, que des théoriciens, qui, s'inspirant d'un idéal doctrinal, en perçoivent moins les infériorités pratiques, que la Commission entend proceder, consciente de l'importance de la tâche que lui a confiée le gouvernement.

Mi-aduc aminte de cele ce-mi spunea un experimentat jurist — că nu e nimic mai ușor, decât redactarea unui cod, dacă el se fabrică în birourile ministeriale, sau în izolatele cabinete de lucru ale profesorilor, fără să aibă vreo legătură cu viața, cu virtuțile și viciile poporului, pentru corectarea cărora se alcătuiește. Un asemenea cod nu va fi util, nici practic; va conține texte ce nu se vor putea aplica cu folos neîmplinind nici unul din scopurile și speranțele noastre.

Am recitit, atât partea generală a proiectului — adevărată emanație de laborator experimental legislativ, care grație principiilor admise, fixează locul viitorului cod în cadrul științei penale mondiale: cât și partea lui specială, cu conținut de utilitate imediată în apărarea socială și după cum

am afirmat și în altă parte (1), e o lucrare de mare cultură juridică și de splendidă inspirație științifică.

Nu pot ști forma definitivă a textelor. Schimbări prea mari prin comparație cu textul tipărit nu cred să se producă. Garanția ne o dă prezența de totdeauna la lucrările Comisiunii, a Domnului Președinte Ionescu-Dolj.

Mă încumet să formulez câteva observări asupra părții speciale a codului, a modului mai ales de redactare a câtorva articole deocamdată.

Un text, socot, e o sinteză de principii, cari vizând rezolvarea a cât mai multor cazuri concrete, se aseamănă cu dispozitivul unei sentințe. Nimeni nu poate prețui buna alcătuire a unui text, decât judecătorul care-l aplică zilnic. Nimeni nu știe ca el, cât îl surmenează lungimea ori obscuritatea în alcătuire a unui articol, pe care nu-l poate potrivi din această pricină, speței ce are de rezolvat.

După cum un dispozitiv prea lung și încâlcit, ori prea succint și sibilic, nu se poate decât cu greu executa, tot astfel un text de lege rău formulat, nu se poate aplica.

Mă gândesc de pildă cât ar folosi Comisiunilor de unificare, luminele acelor magistrați, cari și-au cules experiența, aplicând în teritoriile alipite timp de zeci de ani și prin comparație cu ale vechiului regat legiuiri, cari inspiră netăgăduit proiectele unificate.

Comisiunea de unificare, unde nici unul dintre membri nu cunoaște din practică ambele texte ce concură la alcătuirea legiunii noi, este rău alcătuită. Teoreticește și pro parte fiecare își susține punctul de vedere singular pe care l'a trăit și opera legislativă suferă.

Poate că însemnările ce urmează să ajute operei legislative ce se înfăptuește — să nu fie prea târziu.

I. Alcătuirea art. 21 de sub Tit. III. „Pedepse” Cap. I. „Disp. generale, în cuprinsul următor:

„Pedepsa se aplică de judecător în limitele fixate de lege, luând în considerație motivele și gravitatea faptei, gradul de perversitate a infractorului, viața anterioară și conduita sa după comiterea faptei”, este necompletă. Judecătorul, citindu-l nu va ști dacă are putere discreționară a se mișca între maxim și minim și nu va ști, dacă trebuie or nu să motiveze în corpul hotărârii acordarea circumstanțelor agravante sau atenuante.

Comparând acest text cu art. 157—160 din proiect „Circumstanțe atenuante și agravante” unde se prescriu limitele, între cari se pot aplica pedepsele, vom observa că după ce art. 21 spune „pedepsa se aplică de judecător... art. 157 începe „Când instanța constată circumstanțe, pedeapsa se reduce... Cu alte vorbe, art. 157 repetă vechiul art. 60 c.p.r cu dispoziții limitative oare cum categorice, peste cari instanțele nu pot trece și conform alcătuirii căruia, instanțele n'au nevoie să motiveze acordarea circumstanțelor atenuante. Cum se împacă acest articol 157 cu art. 21, căci judecătorii bazați pe ambele aceste texte, vor trebui

1) V. M. Dimitriu: Proiectul Codului penal ca operă națională de unificare legislativă 1933, Tipografia Românească Timișoara,

să aplice pedepsele edictate? Codul „Rocco Muscolini” în art. 132 spune că „în limitele fixate de lege, judecătorul aplică pedeapsa în mod discreționar, el trebuie să arate motivele care justifică uzul acestei puteri discreționare. Art. 54 din c. p. polonez spune „la măsurarea pedepsei, care se determină după libera apreciere, instanțele vor considera”, etc.

Față de redactările clare ale acestor texte streine similare reproduse, s’ar părea că art. 21 din proiect ar trebui revăzut.

II. Proiectul își bazează alcătuirea pe doctrinele școlii clasice, formulându-și articolele relative la infracțiuni împărțite în crime, delictе și contravențiuni, după pedeapsă.

Art. 22, din proiect „despre pedepse principale” nu definește dela început cum face art. 1 din c. p. român infracțiunile după pedeapsă, le clasifică prin art. 95. Arată care sunt pedepsele pentru crime, delictе și contravențiuni și inovează împărțind crimele și delictеle în cele de *drept comun* pedepsite cu: munca silnică, temniță grea, închisoare corecțională și amendă, și *crime și delictе politice* pedepsite cu detențiune grea, riguroasă și de simplă poliție și amendă.

Vorbește apoi proiectul despre *caracterul politic* al infracțiunilor în art. 27, pe care instanța îl va lua în considerare la aplicarea pedepselor politice, în loc de cele de drept comun. În al. ultim al acestui text se spune că nu pot fi considerate infracțiuni politice: omorul, mutilările, răniile grave, intenționate sau premeditate; falsul de moneadă, atentatele contra proprietăților prin incendiu, explozie, furt, tâlhărie, precum și *infracțiunile cari au de scop, fie schimbarea bazelor oricărei organizațiuni sociale, fie numai schimbarea bazelor organizațiunii sociale a României*.

Mai găsim amintită deosebirea între infracțiuni de drept comun și infracțiunea politică în art. 45 (degradare civică) art. 101, (concurs de infracțiuni) art. 112 (recidivă), art. 150 (pedeps. minorilor), art. 157 pct. 3 (circ. atenuante), art. 172 (amnistie), art. 210 (răsvrătire), art. 212 (uzurpare militară), art. 213 (funcție politică), art. 214, 232, (drepturi politice), art. 233 etc. Judecătorul în mod firesc, când va fi chemat să aplice vreunul din textele amintite spre a face distincție între infracțiunea de drept comun și cea politică, va căuta textul din cod care definește infracțiunea politică. Fără să-i proiectului s’au ferit a da o astfel de definiție pentru orientarea magistraților în aplicarea codului. Expunerea de motive distinge infractorul politic de cel de drept comun, făcându-l idealist, doritor de a ameliora instituțiile politice prin mijloace ilegale, antiguvernamental, fără a preciza adevăratul înțeles al infracțiunii politice.

Măcar dacă, în art. 183 de sub titlul „Explicarea unor termeni legali s’ar explica ce înseamnă infracțiune politică în înțelesul legii, — dar nici acest text nu conține nimic.

Ce va face judecătorul în lipsă de text? Va considera crima politică, orice crimă pedepsită cu detențiune grea? ori va stabili responsabilitatea și pedepsirea infractorilor politici prin interpretare doctrinară ori deducții, când ar fi mai ușor să găsească definiția în codul unificat, după cum acesta definește: starea de necesitate (131), legitima apărare (132), constrângere (130), amnistie

(172), reabilitare (175), tentativa (96) etc., Codul italian în art. 8, spune: „Conform legii penale este delict (crimă) politic, orice delict care lezează un interes poliic al Statului, sau un drept politic al cetățeanului. De asemeni e considerat delict politic, delictul comun determinat în totul sau în parte de motive politice.

III. Art. 25 și 26 s’ar fi putut condensa, în unul singur, deoarece aceiași degradare civică, interdicție corecțională sau decădere din putera părintească, devine accesorie din complimentară în timpul executării unor pedepse de către infractor. Acest adaos la finele art. 25, ar fi fost suficient înlăturând o confuzie inovatorie. Nicăiri de altfel legiuitorul în acest proiect, nu explică înțelesul pedepselor accesorii spre deosebire de cele complimentare, a căror pronunțare odată cu pedeapsa principală este numai uneori lăsată laitudinei judecătorilor. O astfel de inovație ca și cea prevăzută de art. 27, cu substituirea de către magistrați a pedepselor de drept comun cu cea politică, vor produce o adevărată confuzie ce va necesita interpretări jurisprudențiale și e păcat când simplificarea textelor ar înlătura aceste greutăți.

Codul polonez nu prevede decât pedepse accesorii, printre cari alături de pierderea drepturilor civile, de onoare, dreptul unei ocupațiuni, tutelare, se mai prevede și confiscarea obiectelor provenite din comiterea infracțiunii, confiscare prevăzută și de proiect dar prin capitol special. Mai arată precis codul polonez pe lângă înțelesul pedepselor accesorii, cum și condmațiunile concomitent cărora se pronunță ele, în ce împrejurări și pe cât timp.

Acum dacă mai ținem seamă că pedeapsa cu amendă corecțională sau polițienească se pronunță singură, sau pe lângă altă pedeapsă cu închisoare, cum și de faptul că pedeapsa închisorii corecționale sau polițienești, poate deveni pedeapsă în bani prin jocul circumstanțelor atenuante, atunci proiectul prevede cam următoarele feluri de pedepse: principale, secundare (în bani) complimentare și accesorii (decăderi de drepturi) în afară de confiscări, cheltueli penale despăgubiri civile, ce se acordă tot după prescripțiile art. 92, 93 și 94 din proiect. De notat că nici unul din aceste texte, al căror loc ar fi mai degrabă în codul de procedură penală, nu promenesce nimic dacă pentru astfel de pretenții vătămatur nă poate fi îndreptat la proces civil.

Spre deosebire de dispozițiile codului penal maghiar, după care se inspiră întreaga Secție I Cap. III, art. 101—108 din proiect, ce privește cumulul — concursul de infracțiuni cum se intitulează — când e vorba de cumulul mai multor infracțiuni pedepsite fiecare în parte cu închisoare și amendă, ori numai cu amendă, textul maghiar prescrie (art. 102), că pedeapsa pecuniară se va fixa pentru fiecare infracțiune în parte; iar proiectul spune (art. 104) că pedepsele pecuniare pronunțate pentru infracțiunile concurente se totalizează. Textul e vag: se pronunță o singură amendă apreciată, sau se adună după cazuri pedepsele în bani prevăzute de lege pentru infracțiunile cumulate? Ce se va întâmpla în caz de cumul între niște infracțiuni, — unele pedepsite cu închisoare și amendă, altele cu două feluri de amendă și când din pricina recidivei în locul amenzii va trebui aplicată închisoare — Cât?

Dacă proiectul aplică principiul totalizării în cazul cumulului de infracțiuni pedepsite cu amendă, pentru ce impune prin art. 105 aplicarea pedepselor privative de drepturi pentru fiecare crimă sau delict? Nu era mult mai simplu a se reproduce întocmai dispozițiile explicate ale art. 103 c. p. maghiar în această privință, care zice „dispozițiile relative la excluderea dela funcțiuni etc., se vor aplica, în limitele legii (art. 57) și în cazul când prin dispozițiunile coprinse în partea specială a codului, ele sunt stabilite numai pentru una și singură din infracțiunile săvârșite.

IV. Trecând peste observările ce mi le-a sugerat și alte articole din partea generală a proiectului cu gândul de a reveni — mă opresc pentru încheiere la partea specială — Titlul I, Cap. IV, s. II. „Alte crime și delict în contra siguranței interioare a Statului și anume asupra art. 215 din proiect cu următorul conținut: „*Acela care prin cuvinte sau acte aduce ofensă, în public, națiunii române, comite delict de ofensă a națiunii și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 1 la 3 ani*”.

„*Dacă faptul se comite prin presă, pedeapsa este închisoarea corecțională dela 2 la 6 ani*”.

Se pare că s'a dat prea puțină importanță acestui inovator, căci în afară de codul penal rusesc (2) nici codul penal român și nici cel transilvănean, nu pomenesc ceva despre o astfel de infracțiune.

Era și firesc. Făuritorii proiectului trăesc la București și nu către granițele de Vest ale Regatului, unde insulta neamului este curentă și unde pedepsele pentru les majestate și ofensele autorităților, se aplică zilnic. Lipsa unui astfel de text, a fost simțită de curând de către Tribunalul și Curtea de apel Timișoara și când un vinovat pentru insulta poporului român a trebuit pedepsit aplicându-i-se alt text din c. p. transilvănean și încă după multă trudă juridică.

Legea penală este bună sau rea, după cum se aplică.

Cel mai bun judecător însă nu poate inventa texte, spre a le potrivi cazurilor concrete. Represiunea ca mijloc de apărare contra infractorilor, pentru a da roadele așteptate are nevoie de o bună poliție, de o lege alcătuită așa, ca să se poată aplica cât mai multor cazuri concrete și de magistrați pricepuți și cu experiență. Când însă poliția e atât de prost retribuită și slab utilată, încât se ocupă mai mult de dânsa decât de urmărirea infractorilor, când legile se alcătuiesc ca la noi — ce poate face chiar, cea mai bună magistratură din lume?

Cazul concret la care ne referim a fost rezolvat de tribunalul Timiș-Torontal secția IV-a prin sentința penală nr. 242 din 5 Octombrie 1933 confirmată de Curte prin sentința nr. 747 din 19 Aprilie 1934. Secția I.

Fapta dovedită în sarcina inculpatului J. Cz. șef de gardă a pompierilor Municipiului Timișoara este aceea de a fi rostit în plin front al subalternilor diferite expresii infamante și umilitoare la

adresa patriei și poporului românesc, spunând că românii sunt proști, niște dejecțiuni umane, autoritățile judecătorești niște murdării de closet, bisericile românești niște ateliere de ucenici, preoții români niște prostituți, iar drapelul țării nu mai o cârpă învechită bună de șters murdării, etc. și alte expresii urâte.

A fost trimis în judecata tribunalului, pentru delictul de propagandă contra legilor și autorităților prevăzute de art. 172 c. p. transilvănean, care pedepsește cu detențiune pe acel ce prin cuvinte rostite în public, provoacă sau răspândește provocări directe contra legilor sau deciziilor autorităților. Cum textul nu se potrivea speței, în fața tribunalului procurorul și-a modificat rechizitorul, cerând pedepsirea pentru delictul de insultă prevăzut de legea XLI : 1914 pentru apărarea onoarei. Aceste texte prevăd închisoare corecțională până la șase luni și până la 30.000 lei amendă, pentru acela care întrebuițează expresiuni infamante, umilitoare sau rușinoase la adresa unei autorități, Comisiune, funcționar sau preotul unei religii recunoscute și insulta poartă asupra exercițiului misiunii. Pe lângă greutatea încadrării în textele din legea XLI:1914, care nu prevede insulta contra poporului și Statului român, trebuind reținută doar vina pentru insultă adresată autorităților, tribunalul s'a mai găsit în fața unei alte greutăți de text. Conform legii XLI:1914 acțiunea publică pentru insulta autorității, nu se poate deschide decât la cererea prealabilă a autorității, insultate, pe baza unei autorizațiuni a autorității superioare, care în speță nu există, nulitate pe care inculpatul o ridică în apărare. Tribunalul, printr'o gimnastică de argumentație, ajunge în fine la înlăturarea lipsei de autorizație pe considerentul că pentru apărarea onoarei sale insultate, națiunea română, poporul român ce se confundă cu Statul național, n'are nevoie de autorizația vreunei autorități mai superioare. Procurorul ca reprezentant oficial al Societății, al Statului prin rechizitorul său din fața Tribunalului, înlătură orice nevoie de autorizație prealabilă.

Reține însă Tribunalul vinovăția inculpatului numai pentru insulta Statului și poporului român, îl pedepsește cu maximumul pedepsei prevăzute de lege, dar îl achită pentru insulta contra autorităților bisericești și judecătorești — în lipsa autorizației prealabile cerute de art. 9 din legea XLI din 1914.

În apel, inculpatul cere anularea sentinței pentru lipsa cererei prealabile, neamul românesc nu e persoană juridică și nici autoritate în sensul legii XLI:1914, care n'o prevede, acțiunea publică nu putea fi deschisă.

Curtea înlătură lipsa autorizației cerute de lege, argumentul că plângerea pentru insulta adusă neamului, fiind făcută de către subalternii inculpatului, asupra cărora ca români se răsfrâng insultele aduse națiunii, aceștia n'au avut nevoie de autorizație. Inculpatul deși Curtea prin apreciere i-a redus pedeapsa, face recurs pe motiv că nefiind text pentru pedepsirea insultei neamului, nu i se putea aplica nici o pedeapsă. Casația va decide.

Sunt multe cazuri penale când lipsa unui text precis uneori, poate fi atenuată de priceperea ori intuiția superioară a magistraților români.

Relatând detaliile ce preced m'am gândit că a sosit poate timpul stimulării prin sancțiuni se-

2) Codul penal rus din 22 Mart. 1903 cu modificări, coplectări până la 1915 într'o admirabilă traducere de Jon Nădejde și Dl. Vesp. Erbiceanu Consilier la Casație, conține un capitol Ofensă și nerespectul ord. ad-tive, relativ la astfel de infracțiuni. Ce păcat că limba traducerii neaos românească a acestui cod penal modern încă n'a fost folosită în Proiect.

vere ale respectului pe care toți supușii români îl dădoresc Statului românesc. Dragostea de țară nu se comandă, se simte. Cei ce nu voesc însă să iubească patria română, nu trebuie lăsați s'o insulte, ei trebuie obligați prin lege s'o respecte.

Când numărul supușilor români de altă naționalitate era mic, nu era nevoie de astfel de măsuri. Astăzi când țara s'a întregit și în coprinsul ei viețuiesc poate mai mulți dușmani deghizați, decât ne putem închipui, lucrurile s'au schimbat.

Iată pentru ce mi se pare că, articolul 215 din proiect care *inovează*, prevăzând sancțiuni contra celor ce insultă națiunea română, ca și art. 216, care pedepsește batjocura drapelului național, sunt prea succint redactate. Se cunoaște — cum spuneam — că în Comisia de alcătuire a acestor texte n'a fost nimeni, care ca judecător să fi tremurat de indignare în fața a zeci de cazuri de scandalosă insultă a neamului românesc, rămase nepedepsite, sau prea ușor sancționate în lipsă de text.

Suntem prea îngăduitori și de bună credință față chiar de acei dintre vecinii de graniță, pe cari gânduri revizioniste nu-i lasă să doarmă. Scăpăm din vedere că blajinul popor românesc, tolerant din pricina puterii lui ca națiune unitară, este subminat sub diferite pretexte și des batjocorit de înșiși supușii români minoritari din solda dușmanilor naționali. Să găsim o armă de apărare și un mijloc de a-le impune respect, măcar în niște texte drastic alcătuite de cari să facem uz la nevoie.

Reproduc mai jos din „*Legea maghiară III:1921 despre o mai bună apărare a ordinii sociale și de Stat art. 7, 8, 9 și 10 de sub Cap. II, intitulat „Crimele și delictele contra onoarei Statului maghiar și națiunii maghiare”* pentru a documenta, cum știu vecinii noștri de peste graniță, să-și apere demnitatea națională stîrbită. Legea aceasta, care completează lipsurile unor sancțiuni din codul penal maghiar de care pomeneam, se aplică în Ungaria de 13 ani, stimulând un patriotism revizionist, în efecte internaționale supărătoare mai ales pentru noi. Art. 7. — *Acela care afirmă sau divulgă fapte neadevărate, cari ating onoarea Statului sau a Națiunii maghiare, ori le discreditează, comite delict și se va pedepsi cu închisoare corecțională până la 5 ani.*

Pedeapsa va fi până la 10 ani temniță grea, dacă fapta s'a săvârșit cu scopul de a îndemna vreun Stat sau vre-o corporație străină, la fapte dușmănoase față de Statul și Națiunea maghiară; iar dacă prin acest fapt un Stat sau corporație străină, au pornit la fapte de dușmănie, pedeapsa este temniță grea pe viață.

Art. 8. — *Cel care întrebuințează expresiuni infamante la adresa Statului Maghiar și a Națiunii Maghiare, sau săvârșește astfel de fapte contra lor, se va pedepsi pentru delict cu închisoare corecțională până la 3 ani.*

Art. 9. — In cazul infracțiunilor prevăzute de art. 7, 8 se va stabili excluderea de la funcțiuni și suspendarea drepturilor politice, *streinii vor trebui expulzați*, interzicându-li-se de a se mai întoarce vreodată; indigenilor li se va interzice de a mai sta în comuna în care șederea lor amenință ordinea legală, socială și de Stat, chiar și în cazul când acea comună este locul de origină al celui condamnat.

Art. 10. — Față de cei cari au comis crima prevăzută de art. 7, instanța prin sentința sa poate

stabili în folosul Statului despăgubiri materiale după apreciere și în raport cu averea condamnatului într'o sumă, ce poate merge până la confiscarea întregii averi.

Suma fixată drept despăgubiri, nu se poate transforma în închisoare decât în aceleași condițiuni ca și amenda.

Cei ce au comis delictul prevăzut de art. 7 și 8 pe lângă închisoare pot fi pedepsiți și cu amendă până la 4.000 pengo.

Reproduc și câteva jurisprudențe interpretative:

A fost pedepsit conform art. 7 un infractor care a spus: *Azi, mâine se vor reîntoarce românii și întreg județul Bihor va fi al României*, pentru că: delictul prevăzut de art. 7 din legea III din 1921 se comite nu numai prin afirmarea sau divulgarea unor fapte neadevărate, cari s'au întâmplat deja; ci și când acele afirmațiuni se referă la fapte cari ar putea fi concepute ca posibile, destul ca astfel de fapte să fie de natură a atinge onoarea și creditul Statului sau Națiunii Maghiare (*Curia dec. 733 din 1923*).

„Cine ofensează pe maghiari se înțelege că aduce ofensă națiunii maghiare și se pedepsește conform art. 7 din legea III din 1921 pentru că prin astfel de cuvinte trebuie să se înțeleagă neamul maghiar”. (*Curia nr. 4759 din 1924*).

„De la cel ce comite insulta prevăzută de art. 7 legea III din 1921, legea nu cere intențiune”. (*Curia nr. 6458 din 1925*).

„Cel ce disprețuiește legea maghiară comite delictul de insultă la adresa neamului maghiar și se pedepsește conform art. 8. 1. III. 1921. Legătura ce există între lege și Stat este directă și foarte strânsă, fiindcă viața Statului se afirmă prin legile sale și legea este nu numai fundamentul nelipsit al existenței Statului, dar voința exprimată a Statului, care trăește și cel mai principal mijloc de afirmare al existenței sale”. (*Tribunalul Debrecin nr. 2564 din 1924*). Se aplică art. 8 la III din 1921 pentru expresia „*Trăim într'o țară de hoți*” (*Curia nr. 7424 din 1923*).

Asemenea pentru cuvintele „*de aș avea un copil, care întorcându-se de la școală ar vorbi unguerește, l'aș omori*”. (*Curia nr. 3802 din 1926*).

Detaliile ce relatăm pot fi de natură oare cum a da unele îndrumări cu privire la modificarea redactării art. 215 și 216 din proiect.

Se remarcă de pildă că vorbele „*în public*” aflate în art. 215 și 216 din codul penal românesc, nu se găsesc în articolele reproduse din legiuirea maghiară. După cum textele românești nu pomenesc nimic de pierderea vreunui drept, aplicarea oricărei pedepse complimentare ca cele maghiare, expulzarea din comună, confiscări, etc.

Urmarea unor astfel de observări într'un număr viitor.

Timișoara, Iunie 1934.

VASILE M. DIMITRIU

Consilier la Curtea de Apel din Timișoara
Fondatorul revistei de unificare legislativă
„Ardealul Juridic”

R E C E N Z I I

LEGEA VĂMILOR din 13 Aprilie 1933 adnotată de I. V. Merlescu, conferențiar universitar, 244 pag. Lei 200.

În ciclul de adnotări de legi speciale făcute în ultimul timp de juriști de reală valoare cu o completă pregătire și o profundă specializare semnalăm adnotarea făcută de conferențiarul universitar I. V. Merlescu, a legii vămilor din 1933.

După ce prima sa lucrare *Dreptul vamal sancționator* fusese o adevărată revelație și deschisese noi orizonturi în câmpul dreptului vamal pentru prima oară explorat la lumina principiilor juridice după un sfert de veac de pur empirism, lucrarea de față redă textul legii, expunerea de motive, debaterile parlamentare, jurisprudența rostită sub imperiul legii din 1905 adaptabilă textului nou și o serie de numeroase și judicioase observațiuni personale ale comentatorului, care, distins jurist, este și un valoros practician, a cărei contribuție poate fi găsită și în problemele ce au determinat multe din soluțiunile jurisprudenței noastre.

A. V.

NOUA LEGE ASUPRA CAMBIEI ȘI BILETULUI LA ORDIN ȘI LEGEA ASUPRA CECULUI, adnotată de Stelian Ionescu, avocat al Băncii Naționale, Paul I. Demetrescu și I. L. Georgescu, referenți titulari ai Consiliului Legislativ.

Trei distinși juriști: un avocat, fost magistrat, specializat în chestiunile cambiale și doi referenți ai Consiliului Legislativ, cari au avut o contribuție activă la redactarea textului de lege asupra cambiei și cecului au dat o ediție adnotată și comentată a acestor legi împreună cu expunerea de motive, avizul Consiliului Legislativ, textul convențiunii și raportul Comitetului de redacțiune dela Geneva, textul legii italiene din 1933, precum și al legiilor actualmente în vigoare în vechiul regat și în Transilvania.

Lucrarea întocmită cu o deosebită îngrijire și însoțită de însemnate observațiuni personale, rod al unei bogate experiențe are 729 pagini și prețul de 350 lei.

A. V.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I.

Audiența dela 30 Octombrie 1933

Președinția d-lui AL. IUCA Președinte

Bălașa Scarlat Manole cu I. Ristea Iordache și a.

Decizia n. 1851. Dos. 720/932

Donățiune. Donățiune deghizată între soți. Ea nu rezultă din cuprinsul actelor, ci din elementele de probațiune din care instanța își face convingerea. Nulitate. Cine o poate invoca. Art. 940 cod. civ. Omișiune esențială. Casare.

1. — Când instanța de fond, deși recunoaște după cuprinsul actelor și constată în mod aparent încheierea unor vânzări, totuși și-a făcut convingerea că adevărata operațiune ce s'a încheiat este în realitate o donățiune deghizată între soți făcută printr'un interpus, în acest caz, recurenta pentru a învedera comiterea unei erori grave de fapt ce invoacă, trebuie să raporteze această convingere nu la cuprinsul actelor ce sunt atacate, ci la elementele de probațiune din care instanța arată că și-a format convingerea.

2. — În materie de donățiune deghizată între soți printr'un interpus, instanța de fond nu este datoare să arate că a stabilit fiecare element parțial care concure la calitatea de interpus, ci este suficient numai să constate că o parte a avut calitatea de interpus și să indice dovezile din care a dedus această constatare.

3. — Nulitatea donățiunilor deghizate sau făcute unei persoane interpus, prevăzută de art. 940, alin. 2 cod. civ., fiind menită să împiedice eludarea unui principiu de ordine publică, poate fi exercitată de orice parte interesată, deci și de către erezii nereverzate.

4. — Tribunalul neexaminând pretențiunea recurentei, că în cazul când s'ar anula actele în discuțiune ea are totuși dreptul la o parte din averea defunctului ei soț, în baza art. 694 cod. civ., ca văduvă săracă, această neexaminare, constituie o omisiune esențială, căci dacă ea se găsea a fi fost întemeiată, soluțiunea procesului ar fi fost alta, porțiunile de succesiune urmând a fi altele.

Curtea.

Manole în contra sentinței civile nr. 369 din 1931 a tribunalului Dâmbovița s. I-a:

Având în vedere sentința atacată, din care rezultă că la 23 August 1922, Ion Ristea Iordache, personal

Asupra recursului făcut de către Bălașa Scarlat și ca tutore al minorului Marin Ristea Iordache, a chemat în judecată înaintea judecătorei ocolului Găești, pe Mihail D. Bojineanu, Stanca Radu Nicolae și soțul ei pentru autorizare Radu Nicolae, Dumitru Bojineanu, tutorele legal al minorilor Manole și Ion Bojineanu și Petre Tănăsescu, pentru a se împărți averea rămasă pe urma defunctului lor unchiu Scarlat Manole, consistând din mai multe imobile situate în com. Găești (Dâmbovița); că, tot deodată reclamantul a cerut prin acțiunea sa, să fie citată și Bălașa Scarlat Manole, ca detinătoare a averei asupra căreia cerea partajarea, pentru ca față de ea să se declare anulat actul de vânzare autentificat de judecătoria ocolului Găești sub nr. 360 din 1922, prin care cumpărase imobilele deținute dela Nicolae Anca; că, mai cerea reclamantul să fie citat și Nicolae Anca, pentru ca față de el să se declare nul actul de vânzare autentificat de aceeași judecătoria sub nr. 414 din 1922, cu care el cumpărase, ca interpus, imobilele dela defunctul Scarlat Manole și pe care apoi, după 15 zile, le revându-se soției acestuia, Bălașa Scarlat Manole; că, motivul anulării reclamantul îl indică că este faptul, că nu s'a numărat prețul nici de unul, nici de altul, la mijloc fiind o transmisie deghizată; că, judecătoria de ocol a respins acțiunea, arătând că pe urma def. Scarlat Manole, nu a rămas nimica, de oarece el vându-se toată averea sa lui Nicolae Anca și apoi acesta o vânduse Bălașei Scarlat Manole și că ambele acte sunt reale și, deci, valabile, necuprinzând o donățiune deghizată; că, reclamantul făcând apel, tribunalul Dâmbovița, prin sentința atacată, a admis apelul și în consecință acțiunea de partaj, anulând cele două acte de vânzare; că, pentru a ajunge la această soluțiune, tribunalul a constatat în fapt, că în anul 1922 def. Scarlat Manole a vândut întreaga sa avere lui Nicolae Anca și după 45 zile dela facerea vânzării, a decedat în ur-

ma unei boli de care suferea; că, după 15 zile Nicolae Anca vinde Bălașei Scarlat Manole toată averea ce o cumpărase dela defunctul ei sot; că, din felul cum s'au succedat aceste acte de vânzare și din împrejurările de fapt premergătoare și posterioare acestor acte, tribunalul arată că reese o puternică prezumțiune de deghizare și interpozițiune, suficientă pentru a-i face convingerea de fapt asupra existenței unei donațiuni deghizate, făcute între soții Scarlat Manole prin persoană interpusă: că, întru cât intimații obiectaseră că numai moștenitorii rezervatari au dreptul să ceară această anulare, tribunalul a înlăturat obiecțiunea arătând, că în drept este stabilit că nulitatea în discuțiune poate să fie propusă chiar de soțul donator și chiar de moștenitorii nerezervatari și că în această materie sunt două acțiuni distincte: o acțiune în reduciune a donațiunei indirecte, care profită numai rezervatarilor și o acțiune în nulitate a donațiunilor deghizate și prin persoane interpușe, care aducând atingere principiului de revocabilitate a donațiunilor între soți, este de ordine publică și poate fi intentată de orice persoană interesată.

Văzând motivul I de casare din petiția de recurs, astfel formulat:

1) Greșită interpretare și violare a art. . . . și urm. din codul civil

Eroare grosieră de fapt și exces de putere.

Tribunalul examinând situația de fapt, constată că decedatul Scarlat Manole, deși grav bolnav se gândește să înstrăineze întreaga avere lui Nicolae Anca, făcând cu acesta contractul de vânzare autenticat de judecătoria mixtă Găești la nr. 360 din 1922, iar după 45 zile încetează din viață, și că în interval numai de 15 zile, Nicolae Anca transmite toate bunurile cumpărate dela Scarlat D. Manole, subsemnatei soția lui Scarlat D. Manole, cu actul autenticat de judecătoria mixtă Găești la nr. 414 din 1922, și din aceste fapte, tribunalul trage concluzia că Nicolae Anca a fost o persoană interpusă și din această cauză ar fi o puternică prezumțiune de deghizare și interpozițiune, suficientă pentru convingerea în fapt. Pentru a ajunge la această convingere tribunalul dă o rea interpretare convențiunei contestatoare prin actul intervenit între Scarlat D. Manole și Nicolae Anca schimbând însăși natura convențiunei, denaturând înțelesul clar și vădit al convențiunei, deși la început tribunalul constată că Scarlat D. Manole a voit să înstrăineze averea sa lui Nicolae Anca. În adevăr, din textul actului autenticat la nr. 360 din 1922, se constată că este în mod clar și vădit neîndoelnic o convențiune de vânzare perfectă, conform art. . . . din codul civil, și că nu se poate din nimic constata că ar fi o vânzare deghizată; astfel că, dela perfectarea acestei convențiuni, decedatul Scarlat D. Manole nu mai avea nici un drept asupra imobilelor menționate în act, și ca atare nu avea nici o putere de a face ca imobilele prevăzute în acest act, să ajungă proprietatea subsemnatei soția sa, mai ales că boala lui Scarlat D. Manole se agravase astfel că nu era capabil să-și mai dea consimțământul pentru nici un fel de dispozițiune. Nicolae Anca, pe baza convențiunei autentice, la nr. 360 din 1922, a dat toate drepturile de a dispune de imobilele cumpărate, cum va crede de cuviință. Subsemnata, am cumpărat imobilele dela Nicolae Anca de bună credință, știindu-l proprietar al acestor imobile și căruia i-am și achitat prețul, de cum declară însuși Nicolae Anca că a

primit prețul; deci, prin o greșită interpretare, prin violare de lege, prin eroare grosieră de fapt și prin exces de putere, tribunalul trage concluzia că în speță ar fi o vânzare deghizată.

Având în vedere că, prin motivul I de casare, recurenta, pentru a justifica criticile ce aduce constatărei pe care tribunalul o face în speță, asupra existenței unei donațiuni deghizate, făcută prin interpus, se referă la textul celor două acte amintite mai sus și din care rezultă încheierea unor vânzări, iar nu a unei donațiuni;

Considerând, însă, că și tribunalul recunoaște că cele două acte, după cuprinsul pe care îl au, constată în mod aparent încheierea unor vânzări și că dacă totuși a ajuns la convingerea că adevărata operațiune ce s'a încheiat este o donațiune deghizată între soții Scarlat Manole, făcută prin interpus, această convingere o întemeiază pe prezumțiunea ce o degajă din modul cum s'au succedat cele două acte și din împrejurările premergătoare și posterioare lor;

Că, așa dar, recurenta pentru a învedera comiterea unei erori grave de fapt, cum și celelalte imputări pe cari le aduce în această privință tribunalului, prin motivul I de casare, trebuia să raporteze această convingere, nu la cuprinsul celor două acte cari tocmai erau atacate, ci la elementele de probațiune din cari instanța arată că și-a format convingerea;

Că, neprocedând astfel, motivul I de casare este neîntemeiat.

Văzând motivul II de casare astfel formulat:

2) Greșită interpretare, eroare grosieră de fapt, exces de putere, rea aplicațiune și violarea art. 940 și 941 din codul civil.

Tribunalul considerând că în speță ar fi o donațiune deghizată făcută între soți prin persoane interpușe, consideră ca nule actele de vânzare autentice, la nr. 360 din 1922 și nr. 414 din 1922, și aceasta bazându-se pe dispozițiunile art. 940 codul civil; în speță însă, nu poate fi cazul unei donațiuni, de oarece cu nimic nu se constată că decedatul Scarlat D. Manole, atunci când a înstrăinat averea sa lui Nicolae Anca, a înțeles a face o donațiune; ca să fi înțeles decedatul Scarlat D. Manole a face o donațiune subsemnatei soția sa, ar fi trebuit ca acea donațiune să poată fi constatată în mod clar și neîndoelnic, adică imposibilitatea pentru Nicolae Anca de a dispune de imobilele cumpărate altfel decât rezervându-le subsemnatei, iar nu altei persoane; ori, Nicolae Anca putea foarte bine, fie să păstreze pentru sine imobilele cumpărate sau să le vândă altuia, iar nu subsemnatei; dar, chiar dacă s'ar considera ca o donațiune deghizată prin persoane interpușe, nu se poate aplica art. 940 decât numai în cazul când persoana presupusă ca interpusă este din cele arătate în art. 941 cod. civ., cciace nu este cazul; pe lângă aceasta numai rezervarii pot ataca asemenea donațiuni deghizate.

Având în vedere că tribunalul a arătat că și-a format convingerea asupra faptului că Nicolae Anca este doar un interpus, care a înlesnit donațiunea deghizată între soții Scarlat Manole; că, stabilirea acestei calități de interpus, implicit cuprinde și aceea a faptului că Nicolae Anca se obligase să nu transmită imobilele altei persoane decât recurentei Bălașa Scarlat Manole; că, deci, tribunalul nu era da-

tor să arate că a stabilit fiecare element parțial care concure la calitatea de interpus, ci era suficient numai să constate că o parte a avut calitatea de interpus și să indice dovezile din care a dedus această constatare, ceea ce în speță a făcut;

Că, dar, prima parte a motivului II de casare este neîntemeiată;

Având în vedere că sancțiunea pe care o prevede art. 940 cod. civ., pentru donațiunile deghizate sau făcute prin interpusi, se aplică atât în cazul când persoana interpusă este din acelea pe care art. 941 cod. civ., prin o presumpție legală, le indică drept repute pentru această calitate, cât și în cazul când ea ar fi oricare alta, — căci art. 940 nu face nici o distincție în această privință;

Că, deci, distincțiunea restrictivă pe care recurenta o face prin a doua parte a motivului II de casare este inexactă în drept;

Că, în ce privește ultima parte a motivului II de casare, prin care se susține că donațiunile deghizate sau făcute prin interpus, nu pot fi atacate decât numai de către moștenitorii rezervatari, nu este întemeiată;

Că, în adevăr, art. 940 cod. civ. prevede prin alin. 1 dispozițiunea că soții nu pot să-și dăruiască indirect, mai mult decât s'a arătat prin art. 930 cod. civ., iar prin alin. 2 că orice donațiune deghizată, sau făcută unei persoane interpuse, este nulă;

Că, așa dar, art. 940 cod. civ., indică regimul la care legiuitorul a înțeles să supună, pe de o parte donațiunile indirecte, iar pe de altă parte donațiunile deghizate sau făcute prin interpusi; că, pentru cele dintâi nu a prevăzut sancțiunea nulității, — ci numai aceea a reductibilității, care implicit se degaje din textul alin. 1, pentru cazul când donațiunile indirecte ar depăși limita prescrisă de art. 939; că, însă, în ce privește donațiunile deghizate, sau făcute unei persoane interpuse, legiuitorul, fără a prevede vre-o distincțiune sau vre-o condițiune, le-a declarat nule prin o dispozițiune categorică;

Că, sancțiunea nulității pe care alin. 2 al art. 940 cod. civ., o prescrie categoric și necondiționat pentru aceste din urmă donațiuni, se justifică prin considerația că legiuitorul, pentru rațiuni ce interesează organizarea și moralitatea instituției familiei, — deci pentru rațiuni de ordine publică, — a prevăzut principiul revocabilității donațiunilor între soți — art. 937 cod. civ. — fără împlinirea condițiilor cerute pentru revocarea donațiunilor ordinare: că, pentru asigurarea respectării acestui principiu de ordine publică, legiuitorul a trebuit să împiedice practicarea donațiunilor deghizate, sau prin interpusi, pentru că ele — din cauza dificultății ce o comportă dovedirea lor — constituiau o posibilitate de sustragere dela principiul sus arătat; că, dar, nulitatea acestor donațiuni prevăzută prin termeni categorici în alin. 2 al art. 940 cod. civ., este sancțiunea menită să împiedice eludarea unui principiu de ordine publică și, deci, orice parte interesată are dreptul a o invoca și a exercita acțiunea în nulitate la care dă loc; că, dacă s'ar admite că ea nu este decât un mijloc de a se asigura numai drepturile și interesele moștenitorilor rezervatari și că, numai aceștia ar putea să o invoce, ar urma să se restrângă sancțiunea nulității prevăzută în mod necondiționat prin textul citat, nu-

mai pentru o parte din abaterile pe care soții le pot comite față de principiul de ordine publică al revocabilității donațiunilor intervenite între ei și să se lase nesancționate toate acele abateri, comise pe calea donațiunilor deghizate, care nu ar atinge drepturile moștenitorilor rezervatari;

Că, această interpretare este inadmisibilă, fiind contrarie textului alin. 2 al art. 940 cod. civ. și rațiunei pentru care a fost edictată dispozițiunea cuprinsă în el, așa că urmează a se decide că acțiunea în nulitate la care dă drept acest text poate fi exercitată de orice parte interesată, deci, în speță, și de către erezii nerezervatari;

Că, în consecință, ultima parte a motivului II de casare este neîntemeiată.

Văzând motivul III de casare astfel formulat:

Omisie esențială. Am cerut tribunalului ca în cazul când s'ar anula actele de vânzare autentificate la nr. 360 din 1922 și nr. 414 din 1922, subsemnata fiind văduvă săracă, am dreptul la o parte din averea defunctului meu soț Scarlat D. Manole pe baza art. 684 cod. civ. Tribunalul nu se pronunță asupra acestei cereri comitând astfel o omisiune esențială, căci dacă cererea de a-mi rezerva partea ce mi se cuvine pe baza art. 684 cod. civ. ar fi fost admisă, ar fi schimbat cu totul hotărârea în ceea ce privește numărul loturilor; Tribunalul însă, nici în considerente nu discută această cerere, pe care, dacă ar fi respins-o, urma să se arate motivele respingerii.

Având în vedere că, după cum constată însuși tribunalul prin practica sa sentinței sale, reprezentantul recurente a susținut în subsidiar, că în cazul când s'ar anula actele în discuțiune, ea are totuși dreptul la o parte din averea defunctului ei sot, în baza art. 684 cod. civ., fiind văduvă săracă;

Considerând că tribunalul nu a discutat de fel această pretențiune a recurente; că neexaminarea acestei pretențiuni constituie o omisiune esențială, pentru că este evident că dacă ea se găsea a fi întemeiată, soluțiunea procesului se schimba, porțiunile de succesiune urmând în acest caz să fie determinate în altfel;

Că, așa dar, motivul III de casare este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul și casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I.

Audiența dela 30 Aprilie 1934

Președinția d-lui D. VOLANSCHI Prim Președinte

D. Rădulescu cu Oprea Ștefan

Decizia Nr. 449 Dosar Nr. 471/938

Avocat. Convenție de onorar sub modalitatea unui pact de quota litis. Neinterzicerea ei de legea avocaților din 1923. Natura specială a acestor convențiuni. Dreptul instanțelor judecătorești de a putea reduce onorariul avocaților fixat prin pactul quota litis. Art. 41 din legea avocaților din 1923, art. 948, 966 și 969 cod. civ.

Atât codul civil, cât și legea avocaților din 1923, neinterzicând convențiunile de onorar de avocat încheiate sub modalitatea pactului de quota litis, ur-

mează că principiul cuprins în art. 969 cod. civ., după care convențiunile legal făcute au putere de lege între părțile contractante, este aplicabil și acestor convențiuni.

Data însă fiind natura specială a acestor convențiuni în cari, față de un impricinat lipsit de mijloace, avocatul este acela care în todeauna va dicta condițiunile, urmează a se recunoaște instanțelor judecătorești și sub imperiul legii din 1923, desi acesta nu este consacrat printr'un text expres, dreptul de a putea reduce onorariul fixat prin pactul de quota litis, în caz de exagerațiune, la o sumă reprezentând remunerarea echitabilă a muncii prestate de avocat.

Curtea,

Asupra divergenței de față:

Având în vedere sentința atacată din care rezultă că, între recurentul D. Rădulescu avocat și intimatul Oprea Ștefan, pensionar, a intervenit o convenție scrisă, prin care intimatul s'a obligat să plătească recurentului drept onorar de avocat, pentru procesul în revizuirea pensiei recunoscute lui în 1925, o sumă reprezentând 50% din diferența de pensie ce i s'ar fi acordat pe trecut, ca urmare a cererii de revizuire introdusă și susținută de recurent; că cererea de revizuire făcută de recurent, fiind admisă. Casa Pen-siilor a majorat pensia intimatului, iar pe trecut i-a recunoscut o diferență de 60.000 lei; că însă intimatul neîndeplinindu-și obligațiunea luată prin convenția de onorar, a fost chemat în judecată de către recurent, iar judecătoria l'a obligat la plata sumei de 30.000 lei, reprezentând cota de 50% convenită, sumă redusă de Tribunal, în urma apelului intimatului, la 12.000 lei.

Având în vedere că, recurentul atacând cu prezentul recurs, sentința tribunalului Ilfov s. I nr. 337 din 1932, a formulat un singur motiv de casare, asupra căruia în ședința dela 30 Mai 1933, neîntru-nindu-se numărul de voturi prevăzut de lege, judecarea lui s'a trimis completului de divergență de astăzi.

Văzând motivul de casare în cuprinderea următoare:

Exces de putere, violarea art. 21 al legii avocaților 1907, art. 41 și 125 legea avocaților, 1923 și 74 legea avocaților 1931, cu art. 969 cod. civ.

Eroare grosieră de fapt, denaturare de acte și nemotivare.

Tribunalul Ilfov s. I-a civ. cor., prin sentința nr. 337 din 1932 ce formează obiectul prezentului recurs constată că convenția mea de onorar din 23 Ianuarie 1928, cu d. Oprea Ștefan, constituie un pact de quota litis.

În prim rând, tribunalul socotește, interpretând eronat articolele mai sus menționate, că legile avocaților din 1923 și 1931 numai menționând expres dispoziția art. 21 din legea 1907, care admitea valabilitatea pactului de quota litis, urmează ca astfel de convențiuni sunt anulabile, și prin consecință instanța judecătorească e în drept să fixeze ea onorar convenit avocatului, în raport cu serviciile ce a prestat; iar în al doilea rând, adaugă tribunalul, chiar dacă dispozițiile art. 21 ale legii din 1907 care valida pactul de quota litis n'ar fi fost abrogate de legile din 1923 și 1931, întrucât n'ar conține dispoziții contrare acestor legi, încă potrivit art. 21 legea 1907, instanța judecătorească este în drept să aprecieze și să reducă onorariul avocatului în caz de vădită exagerațiune.

Judecând astfel, tribunalul a interpretat și aplicat greșit textele legii menționate, după cum rezultă din următoarele:

Legiuitorul din 1907 prin art. 21, spre a tăia controversa ce se născuse în privința validității pactului de quota-litis, prin art. 21 a declarat valide astfel de convențiuni, dând dreptul instanței judecătorești ca în caz de vădită exagerațiune, să reducă onorariul avocatului. Legiuitorul din 1923 în art. 41 a declarat obligatorii pentru instanța de judecată convențiunile de onorar dintre avocat și client, permițând ca numai în caz de lipsă de convențiune, instanța să aplice tariful minimal.

Ori, pactul de quota litis nefiind decât tot o convențiune și în lege numai făcându-se nici o restricție asupra validității pactului, nementinându-se pentru instanță dreptul de a interveni și de a reduce onorariul, necontestat rămâne, că o convenție de onorar chiar când îmbracă forma unui pact de quota-litis, are putere de lege între părțile contractante (art. 969 cod. civ.) și aceasta este cu atât mai adevărat, cu cât, după cum se constată din desbaterile parlamentare Cameră a respins un aliniat propus la art. 41 legea 1923, aliniat care avea următorul cuprins: „Onorariul convențional nu va putea fi în nici un caz mai mare de 50% din valoarea obiectului în litigiu, care se va câștiga prin serviciile avocatului“.

Prin urmare, legiuitorul dând drept avocatului prin art. 41 legea 1923, de a se prevala de convențiunea ce are cu clientul său, suprimând aliniatul care fixa un procent maximal de 50%, este de netăgăduit că tribunalul trebuia, conform art. 41 din legea avocaților 1923 și art. 969 cod. civ., să aplice convenția părților.

Tribunalul nu era în drept, nici să reducă onorariul convenit, intervenit în convenția părților, atât pentru motivele de mai sus cât și pentru faptul că dispozițiile art. 21 al legii din 1907 care i-ar fi permis aceasta, au fost abrogate prin dispozițiile art. 125 al legii din 1923, care abrogă nu numai dispozițiile contrarii și chiar în asemenea ipoteză, (am văzut că legea din 1923 conținea dispoziții contrarii art. 21 legea din 1907), ci abrogă în totul orice legi, regulamente și dispoziții de orice natură, privitoare la avocați, în vigoare la promulgarea legii.

Cum convenția de onorar care formă obiectul procesului este creată la 23/1/29, deci sub regimul legii din 1923, este inutil de a mai examina dispozițiile art. 74 ale legii din 1931.

Dar chiar dacă facem și acest examen, vedem că dispozițiile art. 74 legea 1931, legitimează aceeași soluție ca și art. 41 legea 1923, textele fiind absolut identice.

Tribunalul de asemenea mai comite și o grosieră eroare de fapt, denaturează convenția părților și nici nu motivează când în sentința sa afirmă că avocatul n'a făcut decât o simplă cerere de revizuire, fără să facă și alte formalități și fără să pledeze.

Tribunalul recunoaște că nu se putea pleda în fața comisiunii și că prin convenție, se stipulase procentul convenit și convenit, după cum era și logic și normal, având în vedere rezultatul obținut de avocat, iar nu numărul și complexitatea formalităților și nici existența sau neexistența pledoariilor, partea neputându-se plânge că fiind satisfăcută în drepturile ei de „primo comis“, în urma cererii de revizuire făcută de avocat, n'a mai fost crezut util, căci nici nu era locul, să atace decizia comisiei cu apel, ca să aibă avocatul prilejul să pledeze și să mai facă și alte formalități.

Ori, tribunalul, constatând că apelantului Oprea Ștefan i s'a convenit suma de 60.000 lei ca pensie pe trecut, rezultatul obținut în urma cererii de revizuire făcută de avocat, trebuia ca potrivit convenției ce stipula un proces de 50% din acea pensie pe trecut, în favoarea avocatului, să respingă apelul, iar nu să reducă onorariul, intervenind fără drept în convenția dintre părți.

Având în vedere că, pentru a admite în parte apelul intimatului, tribunalul constată în fapt și motivează că, din modul cum este redactată convenția de onorar, părțile au înțeles ca onorariul să fie plătit pentru rezolvarea favorabilă și în mod definitiv a cererii de revizuire; că, deși această cerere s'a rezolvat numai de Casa Pensiiilor, fără a se mai recurge la alte instanțe, avocatul a dus însă la bun sfârșit angajamentul luat și are drept la onorar, deoarece soluția dată priciniei de Casa Pensiiilor este definitivă;

Că, în ce privește cuantumul onorariului, tribunalul constată că, convenția dintre părți s'a făcut sub modalitatea unui pact de quota litis, recunoscut și reglementat prin art. 21 legea avocaților din 1907; că, motivează tribunalul, legile pentru organizarea corpului de avocați din 1923 și 1931, după cum rezultă din art. 41 și 74, nu mai recunosc expres, cum făcea legea din 1907, pactul de quota-litis și ca atare aceste convențiuni sunt anulabile și judecata este în drept să aprecieze asupra serviciului prestat de avocat și să-i acorde un onorar în raport cu aceste servicii;

Că, adăugă tribunalul, chiar dacă legile din 1923 și 1931 nu ar fi abrogat disp. din art. 21 legea din 1907, relativ la recunoașterea pactului de cota litis, încă instanțele judecătorești pot aprecia și reduce onorariile în caz de vădită exagerațiune, iar în speță, în vedere că în executarea oficiului său recurentul nu a făcut decât o cerere de revizuire la Casa Pensiiilor, cerere care s'a rezolvat pe cale gratioasă în lipsa părților și fără pledoarii, a redus prin apreciere onorariul la suma arătată;

Considerând că legiuitorul din 1907, pentru a curmă controversa care există înainte și pentru a consacra o practică pe care necesitățile timpului o impuseseră, a validat prin art. 21 legea avocaților, pactele de quota litis, cu dreptul însă pentru instanțele de judecată de a reduce sumele fixate ca onorarii, în caz de vădită exagerațiune;

Că legiuitorul din 1923, a suprimat această dispozițiune, întrucât prin nici un text de lege nu consacră și nu reglementează în mod special pactul de quota litis, iar prin art. 123 abrogând orice legi, regulamente și dispoziții de orice natură din întreg teritoriul țării privitoare la avocați, în vigoare la promulgarea acestei legi, a abrogat și dispoziția din art. 21 legea din 1907, lăsând prin urmare pactele de quota litis să fie reglementate de dreptul comun;

Că, nu se poate susține că prin art. 41 această lege, care recunoaște avocaților dreptul la onorariile datorite conform convențiilor, legiuitorul din 1923 ar consacra convențiunile încheiate sub modalitatea pactelor de quota litis, întrucât acest text cuprinde regulile de procedură cu privire la modul de judecarea proceselor de onorar, iar nu principii pentru consacrarea convențiilor de onorar încheiate de avocați, cari, deci, rămân supuse prevederilor dreptului comun;

Considerând că, atât codul civil, cât și legea avocaților din 1923, ninterzicând convențiunile de onorar de avocat încheiate sub modalitatea pactului de quota litis, urmează că principiul cuprins în art. 969 cod. civ., după care convențiunile legal făcute, au putere de lege între părțile contractante, este aplicabil și acestor convențiuni și deci avocații pot stipula în mod valabil cu clienții lor drept plată a serviciilor ce le prestează o quota-parte din beneficiul ce se va realiza din procesul cu care avocatul

se însărcinează, și o asemenea convenție nu este nulă prin ea însăși;

Că, însă, dată fiind natura specială a acestor convențiuni în carifată de un împricinat lipsit de mijloace, avocatul este acela care întotdeauna va dicta condițiunile, urmează a se recunoaște instanțelor judecătorești și sub imperiul legii din 1923, deși acesta nu este consacrat printr'un text expres, dreptul de a putea reduce onorariul fixat prin pactul de quota-litis, în caz de exagerațiune, la o sumă reprezentând remunerarea echitabilă a muncii prestate de avocat, întrucât pentru restul de onorar obligațiunea devine fără de cauză, lipsindu-i contra-valoarea, care determină caracterul oneros al acestei convențiuni și deci obligațiunea de plată din partea clientului, iar această soluție își găsește temeiul juridic din disp. art. 948 și 966 cod. civ.;

Că astfel fiind, iar denaturarea invocată neexistând și tribunalul motivând soluția sa, motivul de casare devine nefondat și recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența de la 9 Mai 1934

Președinția d-lui A. D. PROCOPIU, Consilier

Ion M. Barasch cu Soc. M. Moscovici

Decizia Nr. 433. Dos. 1809 din 1933.

Poprire. Cauțiune depusă în efecte. Trebuesc depuse la valoarea efectivă a cursului zilei, iar nu la cea nominală indicată în titluri.

Dispozițiunile art. 455 c. pr. civ. sunt motivate numai de grija de a proteja drepturile particulare ale debitorului, iar nu de a le subordona ideii de întărire a efectelor garantate de Stat; ca atare interpretarea juridică a art. 455 c. pr. civ. este că efectele garantate de Stat depuse drept cauțiune trebuesc calculate la valoarea lor reală.

Curtea,

Asupra recursului făcut de I. N. Barasch contra deciziei civile nr. 94 din 1932 a Curții de apel secția II-a.

Văzând motivele de casare, astfel formulate:

I. Violarea art. 455 pr. civ., a art. 51 din legea pentru creditele funciare, a art. 127 din Statutele Creditului Funciar Urban București, comb. cu art. 4 din legea din 9 Martie 1912, privitoare la renta Statului, și exces de putere.

Curtea respinge apelul și menține anularea popririi pronunțate de trib. pe considerentul că depunând cauțiunea pentru admiterea popririi în scrisuri urbane București, aceste scrisuri reprezintă în lei după cursul zilei o sumă mai mică decât jumătate din suma reclamată prin acțiunea principală, așa cum cere art. 455 pr. civ.

Judecând astfel Curtea de fond a violat textele sus citate, prin aceea că, pe de o parte, art. 455 pr. civ., nu prevede depunerea cauțiunei în numerar, ceea ce înseamnă că se poate depune și în titluri, iar pe de altă parte, potrivit art. 1 din legea creditelor funciare, comb. cu art. 127 din Statutele Creditului Funciar Urban București, și cu art. 4 din legea din 9 Martie 1912, scrisurile acestei instituțiuni trebuesc primite de autoritățile judecătorești pe valoarea lor

nominală așa cum a decis și Înalta Curte S. II-a, prin decizia nr. 449 din 1924.

Argumentul Curței de Apel că, numai o singură lege și anume cea din 9 Martie 1912 prevede primirea titlurilor Statului drept cauciune la instituțiile judecătorești și că deci dispozițiile ei n'ar fi aplicabile scrisurilor urbane, este nefundată, de oarece în mod logic art. 51 din legea creditelor funciare admitând pentru scrisurile funciare un regim egal cu rentele Statului, urmează că legea din 9 Martie 1912 trebuie să se aplice și scrisurilor funciare, cari au dreptul să profite de toate avantajile acordate rentelor Statului, indiferent dacă aceste avantaje se găsesc într-o singură lege, sau în mai multe legi, dacă sunt aplicabile tuturor rentelor sau unora din ele textele suscitade acordând scrisurilor urbane toate avantajile decurgând din legile pentru rentele Statului.

II. Violarea art. 455, comb. cu art. 735 pr. civ., și exces de putere.

Curtea respinge oferta mea de a complectă în apel cauciunea depusă, sub cuvânt că, dacă dela început cauciunea a fost insuficientă, soluția nu poate fi decât nulitatea poprirei. Poprirea este însă un act de procedură fiindcă constituie norma procedurală prin mijlocul căreia reclamantul își poate asigura creanța dedusă în judecată; ca atare, formele poprirei sunt supuse principiilor generale de nulitate prevăzută în art. 735 pr. civ.

În consecință dacă debitorul poprit se plânge pe cale de contestațiune că s'au depus o cauciune inferioară cauciunei legale iar creditorul se oferă a repara prejudiciul suferit de debitor din depunerea unei cauciuni inferioare cauciunei legale, iar creditorul complectând cauciunea cerută de lege nulitatea poprirei rezultând din călcarea condițiunei relative la cauciune, trebuie înlăturată, fiindcă art. 735, alin. 2 pr. civ. prevede anularea actului de vătămare ce nu se poate repara decât anulând actul; ori în materie de poprire depunându-se o cauciune mai mică decât cea fixată de lege, vătămarea părții consistă în lipsa ei de asigurare pentru cazul când s'ar respinge acțiunea principală și s'ar ridica poprirea, astfel că, de îndată ce creditorul popritor complectază cauciunea, orice vătămare încetează și poprirea trebuie menținută.

Curtea nu răspunde nimic la acest argument limitându-se a motiva că, poprirea este lovită de nulitate fiindcă „ab initio” era lipsită de una din condițiunile prevăzute de art. 455 pr. civ., ca și cum alte acte de procedură suferind de acelaș defect nu se mențin grație principiului înscris în art. 735, alin. 2 pr. civ. În consecință numai prin violarea acestor principii, riguros exacte în drept, Curtea de fond respinge oferta de complectare a cauciunei și anulează poprirea.

Având în vedere că, din examinarea lucrărilor dela dosar, se constată următoarele:

Prin ordonanța nr. 5862 din 1932 a președintelui tribunalului Botoșani, s'a încuviințat cererea lui I. M. Barasch de a se înființa poprirea în mâinele Băncii Naționale a României și sucursalele ei din țară, pe orice sumă ar datora societății „B. Moscovitz”, până la concurența cifrei de 1.625.040 lei.

Pentru a i se admite înființarea poprirei, I. M. Barasch a depus, drept cauciune, suma de 815.000 lei în efecte garantate de Stat calculate la valoarea nominală, reprezentând mai mult de jumătate din suma reclamată, deoarece creanța sa nu era constatată prin act scris.

În contra ordonanței de înființarea poprirei Societatea „B. Moscovitz”, în calitate de debitoare a făcut contestație, care i s'a admis prin sentința ci-

vilă nr. 240 din 1932 a tribunalului Botoșani, confirmată și de Curtea de apel Iași prin decizia supusă recursului. Pentru a da această soluție, Curtea de apel motivează că I. M. Barasch trebuia să depună, drept cauciune, jumătate din suma reclamată în numerar sau în efecte socotite la cursul zilei, iar nu astfel cum s'a procedat în cauză, în efecte calculate la valoarea lor nominală.

Având în vedere că, în ședința dela 19 Septembrie 1933, recurentul a declarat că renunță de a mai susține motivul II de casare, lucru despre care s'a luat act prin jurnalul acestei secțiuni nr. 5047 din 1933;

Având în vedere că, prin motivul I de casare, recurentul susține două lucruri: 1) că legea permite depunerea cauciunei nu numai în numerar, dar și în efecte de Stat sau garantate de Stat și 2) că aceste efecte trebuiesc primite drept cauciune la valoarea lor nominală, iar nu la cea reală (adică la cursul zilei);

Având în vedere că, prin decizia nr. 5 din 15 Februarie 1934 (1), Înalta Curte în Secțiuni Unite a soluționat prima susținere a motivului I de casare, hotărînd, în principiu că „garanția cerută de art. 455 proc. civ., se poate depune și în efecte de Stat sau garantate de Stat”;

Având în vedere că, astăzi, această secțiune este chemată a se pronunța asupra celei de a doua susțineri din motivul I de casare și a soluționa astfel recursul;

Considerând că, depunerea unei cauciuni pentru a se admite înființarea unei poprirei, are de scop să probeze seriozitatea cererii creditorului și să garanteze pe debitor de eventualele daune ce ar putea suferi de pe urma acestei măsuri de conservare în cazul când apoi s'ar dovedi că a fost cerută și obținută de o persoană care a lucrat cu rea credință sau care nu a putut obține validarea;

Considerând că, preocupat de realizarea acestui scop, legiuitorul a fixat și quantumul cauciunei pe care trebuie s'o depună creditorul care nu are un act scris constatator al creanței sale și anume, a dispus ca în acest caz, mărimea cauciunei să fie egală cu jumătate din suma reclamată;

Considerând că, dacă s'ar admite ca această cauciune să poată fi depusă în efecte de Stat sau garantate de Stat, socotite la valoarea nominală, scopul urmărit de legiuitor prin art. 455 proc. civ. ar fi compromis, deoarece unele din aceste efecte au o valoare reală mult inferioară celei nominale, astfel că, prin depunerea lor, nu s'ar putea nici proba suficient, — adică în măsura cerută de legiuitor — seriozitatea cererii creditorului și nici nu s'ar garanta, în aceeași măsură, interesele debitorului; ci, cel mult, s'ar avantaja efectele garantate de Stat, ceea ce desigur nu a preocupat pe legiuitor când a înscris art. 455 din codul de procedură civilă, dispozițiunile acestui text fiind motivate numai de grija de a proteja drepturile unui particular, ale debitorului, iar nu de a le subordona ideii de întărire a efectelor garantate de Stat, lucru care nu rezultă nici din textul nici din spiritul legii;

Că deci, interpretarea juridică a art. 455 proc.

civ. este că efectele garantate de Stat, depuse drept cauțiune, trebuiesc calculate la valoarea lor reală;

Având în vedere că, prin decizia supusă recursului, Curtea de apel constată în fapt — și acest lucru nu se contestă de părți, — că suma de 815.000 lei, depusă de recurent drept cauțiune în efecte garantate de Stat socotite la valoarea nominală, nu acoperă jumătate din suma de 1.625.040 lei pentru care s'a cerut înființarea poprirei;

Că astfel fiind, bine Curtea de apel Iași s. II-a a confirmat sentința tribunalului prin care s'a desființat poprirea prevăzută în ordonanța nr. 5862 din 1932 a președintelui tribunalului din Botoșani și, prin consecință, recursul este nefondat și se respinge;

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul făcut de I. M. Barasch, etc.

NOTA. — A se consulta deciziunea nr. 5 din 1934 a Inaltei Curți de Casație Secțiuni Unite, publicată în *Curierul Judiciar* nr. 23 din 17 Iunie 1934, p. 362, precum și studiul d-lui avocat Alex. Velescu, publicat în *Curierul Judiciar* nr. 6 din 11 Februarie 1934.

N. R.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA II

Audiența dela 28 Februarie 1934

Președinția d-lui N. GEORGEAN președinte

Aristide Alexandrescu cu Ministrul Justiției

Deciziunea civilă 85

Acțiune în daune pentru efectele unui act administrativ de autoritate. Admisibilitate chiar dacă actul nu a fost atacat prin acțiune în contencios.

Achiesare. Faptul de a fi cerut înscrierea la pensie și de a o fi primit nu constituie o achiesare la actul de scoatere ilegală la pensie.

Legea de organizare judecătorească. Etatea membrilor Curții de casație. Nu e în căderea instanțelor de fond de a aprecia constituționalitatea legii modificatoare din 4 Aprilie 1931, care a redus limita de vârstă la 68 de ani.

In lipsa unor dispoziții exprese contrare nu este nici o rațiune de a refuza celui vătămat prin asemenea acte, calea dreptului comun pentru obținerea daunelor, atunci când fără a cere în prealabil, conform legii contenciosului administrativ, anularea actului și daune, el înțelege să se prevaleze numai de calea dreptului comun spre a cere instanțelor ordinare numai daune pentru faptul generator al prejudiciului, nu și anularea lui, de oarece primirea chiar fără rezerve a pensiei nu înseamnă achiesare la pensionare și renunțare la cererea de daune derivând din punerea în mod ilegal în retragere din oficiu.

Curtea,

Asupra apelului introdus de Aristide Alexandrescu în contra sentinței civile nr. 1509 din 1 Noembrie 1933 a tribunalului Ilfov s. I-a civ. cor.:

Având în vedere că din actele din dosarul cauzei și din concluziile părților se constată următoarele: Prin petițiunea repartizată la secția I-a civ. cor. a tribunalului Ilfov, înregistrată la nr. 33.301 din 13 Iulie 1933, Aristide Alexandrescu, consilier onorific al Inaltei Curți de casație și justiție, cu domiciliul în București, Intrarea Nordului nr. 2,

chiamă în judecată Statul Român, prin ministerul justiției, pentru a fi obligat să-i plătească, cu titlu de daune interese suma de 500.000 lei, cu procente legale și cheltuieli de judecată. Motivele acțiunii sunt că ministerul justiției prin adresa nr. 18.916 din 10 Martie 1932, i-a comunicat reclamantului că a fost pus în retragere, prin Decretul Regal nr. 708 din 1932, din oficiu, pentru limită de vârstă, pe ziua de 9 Mai 1932 și în poziția de a-și exercita drepturile la pensie, punere în retragere, care era prematură, de oarece avea dreptul a funcționa până la 70 ani, iar nu 68 ani, adică până la 9 Mai 1934, conform legii de organizare judecătorească din 4 Martie 1928 și această punere în retragere este și ilegală de oarece legea din 4 Aprilie 1931 care a micșorat limita de vârstă, a fost declarată neconstituțională. Cere deci daune care reprezintă diferența dintre pensiuina ce primește și salariul pe care l'ar fi avut dacă era menținut în funcțiune până la vârsta de 70 ani, întemeindu-și acțiunea pe dispozițiunile art. 998 și urm. cod. civ.

În sprijinul acțiunii sale, reclamantul depune următoarele acte: 1) Adresa nr. 18.916 din 10 Martie 1932 a Ministerului justiției către reclamant, prin care îi face cunoscut că prin Inaltul Decret Regal nr. 708 din 9 Martie 1932, este pus în retragere din oficiu pentru limită de vârstă pe ziua de 9 Mai 1932 și în poziție de a-și exercita drepturile la pensie conform legii; 2) Certificatul cu nr. 10.200 din 10 Iulie 1933 al primului magistrat al Inaltei Curți de casație și justiție prin care se arată că un consilier dela Inalta Curte de casație căsătorit și fără copii, a primit dela 1 Iunie 1932, până la 1 Iunie 1933, ca salariu net lunar câte 22.780 lei și o indemnitate lunară de 9182 lei, iar pe luna Iunie 1933 a primit ca salariu lunar net 22.758 lei, iar ca indemnizație netă 9.172 lei; 3) Certificatul nr. 5.650 din 8 Iulie 1933 al Administrației financiare a Capitalei, sectorul IV verde, prin care se arată că reclamantul a fost înscris la pensie conform ordinului Casei Generale de Pensii nr. 31.600 din 1932, cu începere dela 1 Iunie 1932 cu pensiuina de 14.518 lei pe care a încasat-o lunar până la 1 Mai 1933, când a fost redusă pensia la 13.666 lei, ceea ce înseamnă până la data certificatului suma totală de 187.030 lei.

La această acțiune, prin petițiunea înregistrată la data de 3 Octombrie 1933, Ministerul Justiției depune întâmpinare prin care cere respingerea acțiunii, de oarece reclamantul a acceptat punerea în retragere neplângându-se prin acțiune în contencios și regulându-și drepturile la pensie pe care o primește; că pensionarea reclamantului făcându-se pe baza art. 140 din legea de organizare judecătorească astfel cum a fost modificat prin legea din 4 Aprilie 1931, ea e perfect legală, indiferent de constituționalitatea sau neconstituționalitatea acelei legi și nu a produs reclamantului nici un prejudiciu, întrucât el a obținut dreptul de pensie.

Tribunalul prin sentința nr. 1509 din 1 Noembrie 1933 a respins ca nefondată acțiunea pe motivul că art. 140 din legea de organizare judecătorească prevede că magistrații cari au împlinit vârsta de 68 ani la Inalta Curte de casație, vor fi puși din oficiu în poziție de a-și exercita drepturile la pensie, respingând ca nefondate obiecțiunile Ministerului că reclamantul nu a cerut anularea actului pe cale de acțiune în contencios și deci nu ar avea drept la daune și că regulându-și dreptul la pensie ar fi renunțat implicit la cererea de daune.

Contra acestei sentințe, prin petițiunea repartizată la această secțiune înregistrată la nr. 17.094 din 12 Decembrie 1933, declară apel în termen Aristide Alexandrescu pe motivul că legea fiind declarată neconstituțională de Curtea de casație secții unite, în alt proces, urma, ca tribunalul să-i admită acțiunea. Că în orice caz declară că legea din 4 Aprilie 1931, care a modificat limita de vârstă a consilierilor dela Inalta Curte de casație, este neconstituțională. În

sprijinul apelului său, apelantul depune următoarele acte: 1) Certificatul Ministerului Justiției cu nr. 97.088 din 8 Decembrie 1933, prin care se arată că de la 1 Iunie 1932 până la data certificatului, salariile membrilor Curței de casație nu au suferit nici o modificare și că d. Aristide Alexandrescu la data de 1 Iunie 1932 a fost retribuit cu un salariu brut lunar de 26.200 lei, plus 990 lei indemnitate de chirie și 10.000 lei indemnitate lunară specială; 2) Certificatul Percepției XV fiscală cu nr. 10.322 din 7 Decembrie 1933, prin care se arată că d. Aristide Alexandrescu, consilier onorific la Curtea de casație, a primit pensiunea sa civilă suma de 15.666 lei lunar cu începere dela 1 Mai 1933 până la 1 Noiembrie 1933.

Având în vedere că prin acțiunea sa apelantul a cerut ca Ministerul Justiției să fie condamnat a-i plăti suma de 500.000 lei, daune interese, cu procente legale și cheltueli de judecată, reprezentând diferența între salariul de consilier la Înalta Curte de casație și pensia ce o primește dela data când a fost pensionat în mod abuziv și până la împlinirea vârstei de 70 ani.

Având în vedere că prin adresa nr. 18.916 din 10 Martie 1932, Ministerul Justiției a comunicat apelantului că prin Înalțul Decret Regal nr. 708 din 9 Martie 1932, este pus în retragere pentru limita de vârstă de 68 ani pe ziua de 9 Mai 1932 și în pozițiune de a-și exercita drepturile la pensiuă, conform legii.

Având în vedere că la apelul și acțiunea reclamantului, intimatul Ministerul Justiției face următoarele obiecțiuni de respingerea apelului; că apelantul nu are dreptul la daune pe calea dreptului comun din moment ce el nu a făcut acțiune în contencios administrativ în termen de treizeci zile dela publicarea în Monitorul Oficial a Înalțului Decret de punere în retragere din oficiu, așa încât el nemai putându-se plânga în contra actului, nu se mai poate plânga nici în contra consecințelor aceluia act, cum ar fi spre exemplu daunele;

Având în vedere că apelantul a cerut a i se acorda daune rezultate dintr'un act administrativ de autoritate ilegal, pe calea dreptului comun, potrivit dispozițiilor art. 998 și urm. din codul civil.

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 6 din legea pentru contenciosul administrativ, Curtea de apel investită cu o cerere de anularea unui act administrativ de autoritate, judecă dacă actul este ilegal, îl poate anula sau poate pronunța daune civile până la data restabilirii dreptului vătămat, având și căderea de a judeca și cererea de despăgubiri.

Considerând că scopul urmărit de legiuitor prin edictarea acestui articol a fost și acela de a pune la dispoziția părții vătămate, pe lângă acțiunea în daune, conform dreptului comun, acțiune pe care legea pentru contenciosul administrativ nu a desființat-o și un mijloc de protecție în plus mai eficace în contra actelor abuzive ale autorității.

Că în lipsa unor dispoziții exprese contrare nu este nici o rațiune de a refuza celui vătămat prin asemenea acte, calea dreptului comun pentru obținerea daunelor, atunci când fără a cere în prealabil, conform legii contenciosului administrativ, anularea actului și daune, el înțelege să se prevaleze numai de calea dreptului comun spre a cere instanțelor ordinare numai daune pentru faptul generator al prejudiciului, nu și anularea lui.

Că deci rezultă din toate acestea că legea pentru contenciosul administrativ nu a desființat dreptul existent și mai înainte pentru partea lezată de a cere pe calea dreptului comun instanțelor ordinare, despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin actul de autoritate abuziv, drept pentru valorificarea căruia nu este necesară constatarea prealabilă de către instanța de contencios a ilegalității actului, atâta timp

cât nu se cere și anularea lui spre a justifica astfel competența prealabilă și exclusă a instanței de contencios.

Că prin urmare, în specie apelantul cerând numai despăgubiri la instanța de drept comun, fără a cere și anularea actului pretins ilegal, cererea sa este admisibilă în principiu, chiar dacă nu a cerut în prealabil anularea actului administrativ de autoritate în termenul prevăzut de legea pentru contenciosul administrativ, așa încât obiecțiunea intimatului fiind nefondată, se respinge.

Având în vedere că intimatul face o altă obiecțiune și anume că apelantul nu are dreptul la daune, de oarece a achiesat la pensionarea ce i s'a făcut prin Înalțul Decret Regal, primind-o fără nici o protestare și fără nici o rezervă și se folosește de dânsa.

Considerând că, deși este adevărat că apelantul, după punerea sa în retragere din oficiu, a cerut și obținut pensiunea cuvenită, după cum se constată din actele aflate la dosar, fără a face nici o rezervă, totuși aceasta nu-i închide dreptul său de a cere daune, de oarece primirea chiar fără rezerve a pensiunii, nu înseamnă achiesare la pensionare și renunțare la cererea de daune derivând din punerea în mod ilegal în retragere din oficiu.

Că deci și această obiecțiune fiind nefondată, urmează a fi respinsă.

Având în vedere că intimatul face o ultimă obiecțiune și anume că cererea de daune formulată de apelantul reclamant, este neîntemeiată pentru considerațiunea că Ministerul Justiției nu i se poate imputa nici un fel de culpă asupra modului în care apelantul a fost pus în retragere din oficiu pentru limită de vârstă, de oarece el a fost obligat să aplice legea pe care nu a făcut-o el, ci Corpurile legiuitoare.

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 140 din legea de organizare judecătorească, astfel cum a fost modificat prin legea din 4 Aprilie 1931, magistrații cari au împlinit vârsta de 68 ani la Înalta Curte de casație, vor fi puși din oficiu, prin Decret Regal, în pozițiune de a-și exercita drepturile la pensie.

Având în vedere că este necontestat că la data de 9 Mai 1932, când apelantul a fost pus în retragere din oficiu, el avea vârsta de 68 ani împliniți, încât pensionarea având la bază un text de lege, actul Ministerului Justiției este legal, astfel încât este inutil a se discuta alte obiecțiuni făcute de intimat în această privință și deci acțiunea în daune fiind nefondată, urmează a fi respinsă ca atare.

Având în vedere că reclamantul a declarat în mod formal că atacă legea din 4 Aprilie 1931 de modificarea art. 140 din legea de organizare judecătorească ca nefiind constituțională, rezervându-și în mod expres dreptul de a desvolta motivele de neconstituționalitate a acestei legi înaintea Înaltei Curți de casație în secții unite, declarațiune de care s'a luat act.

Pentru aceste motive, Curtea respinge apelul și acțiunea.

(s) N. Georgean, I. Botez, C. Alimănescu.

TRIBUNALUL ILFOV S. IV CIV. COR.

Audiența din 9 Iunie 1934.

Președenția d-lui HARITON UDREA, judecător

C. Cantacuzino cu al C. și a.

Sentința civ. Nr. 741

Testament. Captații și sugestii. Când duc la anularea testamentului?

Pentru ca sugestia și captația să ducă la anularea unui testament, ele trebuie să fie însoțite de mijloace frauduloase. Pe lângă aceasta, aceste mijloace trebuie să fie determinante în facerea testamentului. Dacă testatorul făcea testamentul său, fie că s'au

întrebuințat aceste mijloace, fie că ele nu se întrebuințau, testamentul rămâne valabil, fiindcă mijloacele întrebuințate nu au fost determinante în facerea testamentului.

Tribunalul,

Asupra acțiunii introduse de C. C., prin petiția înregistrată la nr. 187.553 din 6 Mai 1931, prin care cere anularea actelor arătate în acțiune, iar în caz când se găsesc valabile, să fie reduse liberalitățile din aceste acte, ordonându-se apoi eșirea din indiviziune asupra averii rămasă dela def. Gr. C.;

Având în vedere și acțiunea făcută de Al. C. prin petiția înregistrată la nr. 17.523 din 27 Aprilie 1931, și suplimentul de acțiune înregistrat la nr. 16.738 din 8 Mai 1933, prin care cere anularea numai a actului de vânzare privitor la imobilul din Calea Victoriei nr. 224, cum și reducerea legatului făcut de def. Gr. C. și reducerea liberalității, pe care îl constituie plusul de valoare a caselor din Calea Victoriei, când se va decide că actul de vânzare a fost valabil, urmându-se apoi eșirea din indiviziune asupra averii rămase dela def. Gr. C.

Având în vedere că aceste acțiuni au fost conexe prin jurnalul din 9 Februarie 1932;

Având în vedere actele din dosar, susținerile orale făcute de Al., G. și A. C. cum și concluziile scrise depuse de aceștia.

Având în vedere că pentru a cere anularea testamentului făcut de defunctul Gr. C. la 20 August 1930, reclamantul C. C. arată în acțiunea sa, că acest testament este rezultatul captațiunii și sugestiei, cum și al violenței morale exercitate de pârîta A. C. asupra defunctului Gr. C.; că scopul urmărit prin această captație, sugestie și violență morală a fost ca pârîta A. C. să-și însușească în favoarea sa și în favoarea lui Gh. C. cea mai mare parte din avere; că Gr. C. se găsea într-o stare bolnăvicioasă de mai mulți ani; că prin înrăurirea pe care o avea asupra def. Gr. C., cum și prin diferite mijloace de insinuări, îndemnuri și presiuni, care au avut de rezultat nimicirea voinței și libertății defunctului, pârîta A. C. a reușit să determine facerea testamentului, care i s'a dictat def. Gr. C. de către pârîta din cuvânt în cuvânt; că testamentul astfel făcut nu a mai fost opera spontană și reflectantă a unei voințe libere a testatorului, ci a fost opera premeditată și cîmbuită a pârîtei A. C.;

Că mai departe în acțiunea sa reclamantul C. C. arată că în cazul când testamentul va fi găsit valabil, legatele făcute prin el urmează a fi reduse, fiindcă s'a depășit cotitatea disponibilă prin facerea acestor legate;

Că în ceea ce privește actul de vânzare lichidare autentificat de trib. Ilfov, secția de Notariat la nr. 17594 din 1930, prin care def. Gr. C. vinde pârîtei A. C. imobilul din București, Calea Victoriei nr. 224, reclamantul C. C. a cerut anularea și a acestui act, pe motivul că el a fost făcut să avantajeze pe pârîta A. C.; că prin acest act def. Gr. C. și-a recunoscut o datorie față de pârîta A. C. pe care în realitate nu o datora;

Că dacă totuși s'ar considera că defunctul Gr. C. a făcut soției sale prin acest act o donație valabilă, reclamantul C. C. a cerut ca această donație să fie imputată în primul rând în cotitatea disponibilă;

Că după ce se anulează, sau se reduc actele arătate, reclamantul C. C. a cerut eșirea din indiviziune asupra averii arătate în acțiune împărținduse această avere între cei trei fiți ai def. Gr. C.;

Având în vedere că prin acțiunea făcută de către reclamantul A. C., acesta recunoaște ca valabil testamentul făcut de defunctul său tată; că reclamantul A. C. prin ac-

țiunea sa cere, ca averea rămasă dela def. Gr. C. să se împartă în patru părți egale; că în cotitatea disponibilă și în rezerva cuvenită lui Gh. C. vor intra muntele, moșia, pădurea și castelul Zamora Bușteni, după cum se arată în testamentul def. Gr. C. aceasta însă până la întinderea la care are dreptul;

Că pentru completarea masei successorale reclamantul A. C. cere să se constate că vânzarea imobilului din București, Calea Victoriei nr. 224, făcută de defunctul său pârînte către mama sa pârîta A. C., nu este valabilă fiindcă în act defunctul Gr. C. recunoaște în mod fictiv că datora o sumă de bani, pe care în realitate nu o datora; că actul fiind deci nul, imobilul din Calea Victoriei urmează a fi adus la masa partajabilă;

Că mai departe în acțiune se arată că chiar dacă ar fi existat o datorie a defunctului către soția sa, contestată însă de reclamant, această datorie nu mai putea exista, fiind stinsă prin compensație;

Că dacă se consideră totuși actul de vânzare ca o datorie valabilă, în cazul acesta reclamantul a arătat, că în cotitatea disponibilă se va calcula și această donație, reluându-se în consecință la proporția legală legatul făcut lui G. C. prin testament;

Că față de cele arătate, reclamantul A. C. a cerut să se ordone eșirea din indiviziune asupra averii arătate în acțiune rezervându-și dreptul să facă un supliment de acțiune, pentru orice altă avere, care nu ar fi cuprinsă în inventarul arătat în acțiune;

Având în vedere că prin suplimentul de acțiune înreg. la nr. 16738 din 1933, reclamantul A. C. a mai cerut împărțirea și a averii arătată în acest supliment;

Având în vedere că în ședința din 26 Mai 1934 când trebuiau puse concluzii orale în fondul acțiunilor nu s'a mai prezentat reclamantul C. C., care nu a mai înțeles să pună concluzii în fața acestei instanțe; că s'a prezentat reclamantul Al. C. prin procurator și pârîții, G. C. personal și A. C. prin procurator; că în această ședință reclamantul A. C. a arătat că actele originale de care se folosea acesta împreună cu reclamantul C. C. sunt reținute de C. C.; că C. C. nu a mai voit să i le pună la dispoziție; că în cazul acesta, fiindcă pârîții nu înțeleg ca reclamantul să pună concluziuni pe acte pentru care reclamantul nu are originalele, reclamantul Al. C. va pune concluziile sale numai pe baza depozițiilor de martori și a actelor judecătorești depuse la dosar; că pe baza acestor probe reclamantul a susținut că și-a dovedit acțiunea sa; că a dovedit că actul de vânzare nu este valabil; că se stabilește și depășirea valorii imobilului vândut, față de prețul arătat în actul de vânzare, în cazul când s'ar considera că actul a fost valabil făcut; că în ceea ce privește reducerea legatului făcut lui George Cantacuzino, reclamantul a arătat că înțelege ca această reducere să o ceară în fața Curții de apel unde va face probatoriile;

Având în vedere că pârîții au susținut că reclamantul Al. C. nu poate să pună concluzii, decât numai pe actele în copii pentru care prezintă originalele în instanță; că reclamantul neprezentând acte originale, actele depuse în copii se scot din discuție; că din probele făcute reclamantul nu a dovedit, că actul de vânzare nu este valabil; că nu s'a dovedit nici că valoarea imobilului este mai mare decât valoarea arătată în act;

Că în ceea ce privește pe reclamantul C. C. nici acesta nu a dovedit, că testamentul făcut de defunctul Gr. C. nu este valabil;

Că aceeași lipsă de dovadă este și în ce privește nevalabilitatea actului de vânzare;

Că față de aceste susțineri bazate pe actele prezentate de pârîți, și analiza depozițiilor de martori, pârîții au cerut să se ordone eșirea din indiviziune, socotindu-se valabil testa-

mentul și vânzarea imobilului din București, Calea Victoriei nr. 224;

Având în vedere că ținându-se în seamă probatoriile făcute și concluziile orale și scrise depuse în litigiul de față, urmează să examinăm acțiunile introduse; că se va cerceta înainte acțiunea lui C. C. privitoare la anularea testamentului cum și la reducerea legatului dacă se găsește testamentul valabil, că după aceea se va cerceta acțiunile lui C. C. și Al. C., ce privesc anularea actului de vânzare, iar în urmă se va examina cererile de esire din indivizie.

Având în vedere că în litigiul de față s'au audiat peste 100 de martori; că din depozițiile acestor martori se ajunge la unele constatări; că aceste constatări vor fi expuse în cele ce urmează, arătându-se și martorii ce sprijinesc aceste constatări; că în cele ce urmează nu se va face analiza fiecărei depoziții de martori, subliniindu-se contradicțiile dintre ele, și arătându-se de ce depoziția unui profesor Universitar are mai mare greutatea decât depoziția unui servitor concediat, ci se vor expune constatările, ce rezultă din ansamblul depozițiilor de martori.

Având în vedere că o primă constatare ce rezultă din aceste depoziții de martori este că Gr. C. în ultimii ani ai vieții sale era fizicește un om bolnav; că din cauza acesteia mișcărilor sale erau mai greoaie, vorbirea sa era mai încetată și mai rară; că însă starea fizică nu-i alterase intelectul său; că defunctul Gr. C. își păstrase luciditatea spiritului și pătrunderea judecății; că din cauza aceasta defunctul a continuat să fie administrator-delegat la Societatea Sospiro, îndeplinindu-și efectiv îndatoririle sale, după cum arată martorul Mihail Rarinceșcu; că aceiași luciditate a spiritului se vede și în administrația averii sale;

Având în vedere că starea fizică nu a făcut ca voința lui Gr. C. să fie anihilată; că voința aceasta nu era desființată nici în raport cu soția sa; că dacă unii martori, foști servitori ai defunctului la care se mai alătură și martorul Eugen Ionescu, arată că Gr. C. tremura în fața soției sale, când aceasta era violentă cu soțul ei, martorii care au o notă obiectivă nu arată acest lucru; astfel martorul Alex. Gălășescu, care lua masa adesea cu familia C. fiind în apropierea lui Gr. C. în calitate de procurator general și încasator al veniturilor lui Gr. C. nu vorbește de acest lucru; aceleași constatări rezultă și din depoziția martorei Elena Săulescu, ce era intimă cu familia C.;

Având în vedere că Gr. C. are trei fii; că dintre aceștia, cel care i-a făcut supărări, a fost fiul cel mai mic, C. C.; că defunctul a fost mândru, când s'a văzut odată cu sechestrarea mobilelor sale, pentru o execuție ce se făcea contra lui C. C.; că o altă supărare, i-a pricinuit-o fiul său C., când a fost vorba de căsătoria acestuia cu fiica unui evreu din Arad; că în scrisoarea pe care o adresează Gr. C. soției sale, acesta îi spune:

„Mi-e teamă de C. și de toate actele sale. Dumnezeu să ne ajute să nu mai avem noi plictiseli dela C. M'am săturat de aceste istorii, care nu se mai sfârșesc; că o altă supărare a avut def. Gr. C. când a aflat că C. C. închiriasse garderoba teatrului Alhambra; o altă supărare a fost, când a aflat că C. a fost reclamat la Barou; dar pe lângă acestea mai era și conduita sa de acasă, martorul Alex. Gălășescu arată cum C. nu mai venea la masa comună, ci mânca în camera sa; odată însă a venit la masa comună, luându-și locul său; când a venit nu a dat bună ziua tatălui său; în tot timpul mesei C. nu a scos nici un cuvânt; după masă def. Gr. C. s'a adresat martorului, spunându-i: „Ți-a plăcut purtarea lui C. la masă?"; că pentru a se vedea conduita lui C. C. mai este și scrisoarea, pe care i-a adresat-o Gr. C. lui C. C.; în scrisoare se spune: „Am așteptat, nădăjduind că vei reveni la rațiune, înțelegând, că ai o atitudine me mai pomenită atât cu mama ta, cât și cu mine. Nu pot admite o secundă ca această atitudine să dureze.

Pentru ultima oară te încunostințez, că nu voi tolera cuvintele pe care le spui despre mama ta. Sau te vei împăca cu mama ta, sau vei părăsi casa”.

Considerând că dacă astfel se prezintă C. C. în ceea ce privește pe Gr. C., din depozițiile de martori se constată că defunctul Gr. C. a căutat să-l avantajeze; într'adevăr martorul Costache Popa, arată, că la căsătoria lui G. C. def. Gr. C. a adunat lumea și le-a spus, că după moartea sa stăpân al castelului va fi G. C.; martorul Umberto del Negru arată că se auzea prin casă, că va fi lăsat castelul Zamora lui G. C. și în felul acesta def. Gr. C. imita pe tatăl său față de fiul cel mai mare; martora Elena Săulescu arată că-și închipsea că prin dispoziția lui Gr. C. față de de G. def. a căutat să urmeze tradiția familiei;

Având în vedere că din aceste depoziții și din concluziile depuse se constată că în familia C. era tradiția ca bunurile, de familie, cu un caracter reprezentativ, să fie lăsate primului născut; că în felul acesta a procedat străbunicul părților din litigiu; că tot în acest fel a procedat bunicul părților, când a lăsat palatul din Calea Victoriei, unde este astăzi Președinția Consiliului de Miniștri, fiului său mai mare M. C.; că această tradiție a căutat să o urmeze și def. Gr. C.;

Având în vedere că edificator în această chestiune, este și atitudinea lui Al. C. în proces; Al. C. este fiul mijlociu al def. Gr. C.; Al. C. nu i-a cauzat tatălui său supărările pe cari i le-a făcut Constantin; totuși Al. C. a înțeles să respecte testamentul, socotind că aceasta a fost voința defunctului; că ceea ce a înțeles să atace Al. C. a fost numai actul de vânzare intervenit între def. Gr. C. și soția sa, nu însă și testamentul care exprimă voința defunctului;

Că față de cele expuse astfel se învederează că acțiunea lui C. C., prin care cere anularea testamentului, ca fiind rezultatul captațiilor, sugestiilor și violențelor morale, se găsește netemeinică, fiindcă din cele expuse se constată că prin acest testament def. Gr. C. și-a exprimat voința sa;

Având în vedere că la cele expuse până acum, o notă aparte o face depoziția martorului Eugen Ionescu; că această depoziție va fi examinată, cu toate că s'a învederat că acest martor a răspuns ca avocat al lui C. C., la o ședință când s'au audiat martorii; cu toate că s'a învederat, că acest martor este în proces cu G. C., cum deasemenea și faptul că martorul este avocatul lui C. C. într'un proces penal; că din această depoziție se constată că în vara anului 1928, pârta A. C., i-a cerut martorului să facă un testament pentru def. Gr. C., în care cotitatea disponibilă, care cuprindea Castelul Zamora să-i fie lăsată lui G. C. iar uzufructul castelului împreună cu casele din Calea Victoriei să-i fie lăsate pârteii A. C.; că testamentul astfel făcut, a fost aprobat de pârta A. C.; că la 25 August 1928, pârta i-a cerut martorului să se ducă în biroul lui Gr. C., pentru ca acesta să-l scrie sub dictarea martorului; că Gr. C. la venirea martorului a refuzat să-l scrie, spunând că mai este timp; că martorul comunicându-i pârteii refuzul, pârta s'a dus nervoasă în biroul def. Gr. C.; că după esirea din birou, pârta i-a spus martorului să se ducă la defunct, care a scris apoi testamentul, sub dictarea martorului; că apoi s'a trecut ca dată a testamentului, tot după cererea pârteii, data de 20 August 1926; că mai departe martorul arată că testamentul al doilea se vede că este reproduș după testamentul prim cu unele modificări;

Având în vedere că înainte de a examina, dacă testamentul este valabil ținându-se în seamă numai depoziția martorului Eugen Ionescu, vom examina în drept când se poate cere anularea unui testament pentru captație, sugestie sau violențe morale, cum s'a cerut în speța de față.

Considerând că sugestia și captația nu sunt prin ele o cauză de anulare a unui testament; că o captație sau sugestie au la baza lor o înrâurire pe care o are o persoană

asupra alteia; că fenomenul acesta natural nu ar putea să ducă la anularea unui testament, când nimic nepermis nu s'a făcut din partea persoanei ce beneficiază de testament atunci când s'a făcut acest testament; că sugestia ca și captația, pentru a duce la anularea unui testament, trebuie să fie însoțite de acte nepermise; că trebuie să fie fraudă la mijoc; că numai când se fac asemenea acte, cel care beneficiază de testament apare sub lumină, că el a cules favoarea testatorului, recurând la mijloace nepermise, și în cazul acesta el nu mai merită beneficiul testamentului;

Considerând că o altă condiție ce se cere pentru ca sugestia și captația să ducă la anularea testamentului este și condiția ca mijloacele întrebuintate să fi fost determinante în facerea testamentului; că adică fără aceste mijloace nepermise, voința testatorului ar fi fost alta; că de aceea nu va duce la anularea testamentului captația și sugestia când voința testatorului ar fi fost aceeași, fie că nu se întrebuintau mijloacele nepermise, fie că s'au întrebuintat acele mijloace; că în situația aceasta captația și sugestia nu au mai fost determinate în facerea testamentului;

Având în vedere că la lumina acestor principii, analizându-se depoziția martorului Eugen Ionescu, din această analiză nu rezultă că al doilea testament care interesează în speța de față, a fost făcută sub influența vreunei captații sau sugestii; că nu rezultă mai ales că voința defunctului a fost deturată, dela un alt obiect, către care această voință ar fi fost îndreptată în mod natural; că s'a văzut că în tradiția familiei C. era să fie avantajat fiul mare cu bunul de familie cel mai reprezentativ;

Că în averea lui Gr. Cantacuzino, castelul Zamora, atât prin valoarea lui arhitectonică și de așezare, cât și prin interiorul său, cu tablourile de familie, constituiau bunul reprezentativ al familiei;

Că mersul natural al voinței defunctului era deci ca acest castel să-i fie lăsat fiului său cel mai mare; că conduita fiului cel mai mare nu era de natură ca să facă pe def. Gr. C. să aibă o altă voință; că în situația aceasta chiar dacă ar fi fost captații și sugestii, lucru însă ce nu s'a constatat, încă ele nu au făcut ca voința defunctului să facă altceva, decât ceea ce era înclinată să facă; că mijloacele arătate nu au avut astfel un caracter determinant; că în situația aceasta ele nu pot să ducă la anularea testamentului;

Având în vedere că din cele expuse se stabilește că reclamantul C. C. nu a dovedit, că legatul lui Gr. C. este rezultatul unei captații, sugestii sau violențe morale; că în situația aceasta primul capăt de cerere din acțiunea lui C. C. se găsește nefondat și se respinge în consecință, fiind inutil să se mai discute apărarea făcută de G. C. prin care susține că reclamantul a ratificat acest testament, cum și susținerea că def. Gr. C. după facerea testamentului s'a găsit în țară singur, fiind și soția sa plecată și părintul G. C. și în situația aceasta, dacă testamentul nu ar fi corespuns voinței sale, def. Gr. C. l'ar fi înlăturat;

Având în vedere că nu s'a stabilit că legatul lui G. C. depășește cotitatea disponibilă; că reclamantul C. C. nu s'a prezentat în instanță, pentru a cere expertiză în facerea acestei dovezi; că nefăcându-se dovadă că legatul depășește cotitatea disponibilă, și această cerere a reclamantului C. C. urmează a fi respinsă.

(Cererea pentru anularea actului nu s'a mai reprodus, nediscutându-se nici o chestiune de drept în ea).

Având în vedere că reclamantul Al. C. a declarat că înțelege ca în fața Curții de apel să ceară reducerea legatului făcut de def. Gr. C. lui G. C.; că tribunalul ia act de această declarație;

Având în vedere că înlăturându-se cererile de anulare a

actelor și reducerea lor, urmează să fie cercetate acțiunile de ieșire din indivizie făcute de reclamant;

Având în vedere că calitatea de succesor a părților din litigiu nu este contestată de nici una din părți; că deasemenea masa succesorală rămasă dela def. Gr. C. nu este contestată; că acțiunile făcute urmează a fi admise ținându-se seamă de testamentul def. Gr. C., care îi lasă cotitatea disponibilă ce cuprinde muntele, moșia, păduri și castelul Zamora fiului său G. C., având soția sa uzufructul castelului.

Expert pentru a se vedea dacă averea este sau nu comod partajabilă în natură, se va numi după ce prezenta sentință va rămâne definitivă.

Pentru aceste motive, tribunalul admite în parte acțiunile, etc.

(ss) Hariton Udrea, Mihail Duca.

A apărut:

De câteva zile a apărut noua lege a timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice, adnotată de D-nii Ion Preutu avocat public și Ion Ionescu șef de secție în Ministerul Justiției.

Lucrarea de un interes general, cuprinde noua lege a timbrului în vigoare de la 1 Aprilie 1934 cu desbateri parlamentare, Jurisprudențele cele mai recente, deciziile comisiei centrale a timbrului puse în acord cutaxele actuale, note explicative, exemple de taxare, instrucțiunile Ministerului de Finanțe, precum și un index alfabetic.

De vânzare la toate librăriile. Prețul 140 lei.

LEGEA PENTRU REGLEMENTAREA DATORIILOR AGRICOLE ȘI URBANE din 7 Aprilie, 1934 însoțită de expunerea de motive, avizul consiliului legislativ și rapoartele dela Cameră și Senat, în Biblioteca legilor Uzuale adnotate, sub nr. 468, la CURIERUL JUDICIAR. Prețul 40 lei.

Regulamentul, în aceeași bibliotecă sub nr. 509. Prețul 30 lei.

DREPT RAȚIONAL ISVOARE ȘI DREPT POZITIV, lucrare cuprinzând dezvoltarea ideilor expuse în raportul pe care autorul l a prezentat primului congres internațional de Filosofie a Dreptului și Sociologie Juridică (Paris, Octomvrie 1933), de Prof. Mircea Djuvara. De vânzare la Curierul Judiciar.

Prețul 90 lei

Rugăm stăruitor pe domnii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorului nostru Mihail Stama, singurul împuternicit pentru provincie, D-l. C Petculescu fiind pentru Capitală, și a binevoi să trimeată achitarea abonamentului prin mandat poștal direct la Administrația Revistei „CURIERUL JUDICIAR” București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului poștal, abonamentul datorat partida No...